

KAKOR JELEN
HREPENI
PO POTOKIH VODA,
TAKO HREPENI
MOJA DUŠA
PO TEBI, O BOG

Psalm 42

BUENOS
AIRES
1984

SEPTEMBER

DUHOVNO ŽIVLJENJE

Po slavnostnem koncertu v počastitev zlatomašnika msgr. Antona Oreharja v dvorani Slovenske hiše v soboto 7. julija: mladinski zbor iz Slomškovega doma iz Ramos Mejie s pevovodjem Tinetom Selanom in del mladinskega zbora s Pristave v Castelarju s pevovodkinjo Anko Gaser. — Spodaj: mladinski zbor iz Našega doma v San Justu s pevovodjem Andrejem Selanom in del mladinskega zbora s Pristave s pevovodkinjo Anko Gaser (foto M. Fink)

Zvestoba svojemu narodu

K zdravemu duhovnemu življenju spada tudi zvestoba svojemu narodu. Kljub rasističnim tezam, ki so ta vidik nравne etike in krščanske duhovnosti maličile, se II. vatikanski koncil ne pomišlja, poudariti tudi to zahtevo. S tem, da brani pravice katerekoli rase, katerekoli kulture, pravice narodnih manjšin, uči zvestobo krvi in narodu.

Iz različnih razlogov se ljudje narodno izkorenjujejo: predvsem zato, ker se ne zavedajo, da je ljubezen do naroda vrednota, da morajo sebe kot človeka in kristjana razvijati iz narodne biti; da je treba ljubezen do naroda zavestno gojiti in izoblikovati. Izkorenjujejo se, ker najdejo morda doma in v svetu morda malo spoštovanja do lastnega naroda in njegove kulture; ali ker zaradi političnih, gospodarskih ali kulturnih neenakosti v lastnem narodu iščejo prostora znotraj bolj uravnovešenih ureditev, kjer — upajo — bodo mogli sebe boljše razviti ter svojim utreti boljšo pot.

Zato pa zdravi koncil same korenine vsake nezvestobe svojemu narodu, ko poudarja osnovno enakost vseh ljudi, pravico vsakogar na kulturne dobrine in na lasten vsestranski razvoj, pravico na politično življenje in soodločanje o njem; ko uči pluralizem kulture in potrebnost integriranja vseh kulturnih oblik v eno samo veliko človeško kulturo; ko poudarja, da se Cerkev izključno in nerazdružljivo ne veže na nobeno raso ali narodnost, da z lastnim bogastvom oplaja in dopolnjuje duha kateregakoli naroda in dobe, a da se tudi sama bogati po zvezi z različnimi kulturnimi oblikami; ko priznava liturgično uporabljivost različnih umetniških slogov, ljudskega petja, ljudske glasbe; ko poudarja, da se mora v misijonski dejavnosti milost

utelešati v naravo posameznih narodov, kjer misijonarji delajo.

Dalje uči koncil zvestobo narodu, ko Kristusa samega prikazuje v njegovi vcepljenosti v lastno ljudstvo, kjer „opozarja na najbolj običajne stvarnosti družbenega življenja in rabi govorico ter podobe iz čisto vsakdanjega življenja.“ „Radovoljno se je podrejal postavam svoje domovine. Živeti je hotel življenje rokodelca, kakršno je bilo lastno njegovemu času in kraju.“

V mesecu septembru si odkrito pogledjmo v svoj notranji obraz: kako je z mojo narodno zavednostjo in zvestobo, kako z mojo slovensko govorico, kako z mojo odgovornostjo, skrbjo in prizadevanjem za slovenstvo tukaj, v domovini in drugod po svetu?

Kronika zlate maše mons. Oreharja

Zlata maša delegata za slovensko dušno pastirstvo v Argentini mons. Antona Oreharja je bil za slovensko skupnost dogodek, ki je razgibal vso našo organizirano skupnost. Slovesnost zlate maše je organiziral pripravljalni odbor, ki se je odločil, naj bo slavje razdeljeno na dva dela: na večer v počastitev zlatomašnika v soboto 7. julija ob 8. zvečer v veliki dvorani Slovenske hiše, in na obhajanje zlate maše v nedeljo 8. julija ob pol petih popoldne v cerkvi Marije Pomagaj.

Sobotno slavje

Dvorano sta opremila naša najboljša scenarista Tone Oblak in Stare Snój z okusom in znanjem. Veliki podobi brezjanske Marije in škofa Rožmana je naslikal Snój, prav tako tudi zlatomašnikovo geslo „Hvaležen sem Kristusu Jezusu, da me je postavil v službo“. Tone

Oblak je oder v dvorani nekoliko podaljšal v ospredju in ga okrasil z zelenjem in cvetjem ter z duhovniškimi simboli ter vencí. Vence so napletle Ivanka Krušič ter skupini sanjuških in castelarskih go-spa.

Oder je zasedel Slovenski pevski zbor Gallus, mladinski zbori iz Castelarja (dirigentka Anka Gaser), Ramos Mejía (dirigent Tine Selan) in San Justa (dirigent Andrej Selan) pa visoki stopnišči na obeh straneh odra. Jubilantovi povabljeni in zastopniki društev in Domov so zasedli prve tri vrste sedežev v dvorani.

Ob napovedani uri je nabito polna dvorana z navdušenim ploskanjem sprejela jubilanta, ki je prišel v spremstvu dr. Alojzija Starca in arh. Jureta Vombergarja.

Program slavnostnega večera je bil skladno ubran, izvajanje kvalitetno in razpoloženje v dvorani praznično in prisrčno. Za uvod so

Med zlatomašno daritvijo v cerkvi Marije Pomagaj v nedeljo 8. julija. Na zlatomašnikovi levisi slavnostni govornik msgr. dr. Mirko Gogala, na desni predlanski zlatomašnik župnik Boriz Koman (foto Marko Fink)

združeni pevski zbori pod vodstvom dr. Julija Savellija zapeli Riharjevo „Zlatomašnik, bod' podzdravljen!“ Igralec Frido Beznik je nato recitiral pesnitev „Slavljenec, duhovnik, zemlje sol!“, ki jo je zlatomašniku spesnil Tine Debeljak ml. V svojem prvem delu koncerta je „Gallus“ zapel venček Marijinih pesmi: I. Hladnik: Je mrak končan, I. Premrl: Za goro že sonce hiti, I. Hladnik: Že pada mrak v dolino, H. Sattner: Kam naj nesem cvetje, I. Hladnik: Večerni zvon, F. Mlinar-Cigale: Ave, tisočkrat ave, P. Jereb: Mirro nam plove, H. Sattner: O Marija, divni cvet, A. Schwab: Zdrava Marija, A. Mav: Kraljica angelska.

„Besede ob prazniku“ je v ime-

nu slovenske organizirane skupnosti spregovoril arh. Jure Vombergar (njegov govor smo objavili v avgustovi številki DŽ). Zlatomašniku sta izročila slovenski šopek učenca Jegličeve šole Štefan in Nevenka. Godec v narodni noši, arh. Vombergar pa pergament z rapisom: „Predstavniki slovenske skupnosti v Argentini čestitamo delegatu za slovensko dušno pastirstvo msgr. Antonu Oreharju k njegovi zlati maši in se mu iz srca zahvaljujemo za dolgoletno požrtvovalno in plodno delo med nami.“ Pergament je podpisalo nad 40 oseb, ki predstavljajo vse znane organizacije in verske skupine Slovencev v Argentini.

Drugi del „Gallusovega“ koncer-

ta je zajel iz zakladnice slovenske narodne in domorodne pesmi: D. Jenko: Tiha luna, R. Hrovatin: Gor čez izaro, E. Adamič: Da sem jaz ptičica, U. Vrabc: Dober večer, U. Vrabc: Barčica, M. Bajuk: En hribček bom kupil, L. Kramolc: Kmetovski ovčar, A. Schwab: Kukovca, M. Hubad: Je pa davi slanica pala, L. Mihelčič: Roža na vrtu, E. Adamič: Lipa, L. Puš: Na Gorenjskem je fletno. Kot solisti so nastopili sopranistki Anica Mehle in Anica Rode in tenor Matjaž Maček.

Za sklep so združeni pevski zbori zapeli Ipvčev „Pozdrav Gorenjski“ in Flajšmanovo „V gorenjsko oziram se skalnato stran“, na prošnjo občinstva pa še ponovili „Zlatomašnik bod' pozdravljen!“ Val odobravanja je zajel dvorano po vsaki pesmi, na koncu pa se ploskanje kar ni hotelo poleči.

Posamezne točke sporeda sta napovedovala Kristina Jereb in Gregor Batagelj v narodni noši, ki sta tudi vpletala kratke misli o duhovniškem poklicu in službi. Luči sta imela na skrbi Milan ml. in Bogdan Magister. Spored je potekal brez odmora. Zlatomašnik se je na koncu fotografiral z nastopajočimi, nato pa se rokoval z udeleženci, ki so se razhajali na svoje domove z zavestjo, da so doživeli enkratno veličasten in pristrčen večer.

Zlatomašno slavlje

Začetek zlate maše je bil napovedan za pol petih popoldne v ne-

deljo 8. julija. Vendar so se rojaki začeli zbirati že precej prej. Cerkev je okrasila Anica Rode, okrašeno pa je bilo tudi dvorišče Slovenske hiše s slovenskim mlajem, cvetjem, zelenjem, venci in napisoma: nad glavnim vhodom v cerkev „Zlatomašnik, bod' pozdravljen!“, nad vhodom v zadnjo stavbo Slovenske hiše pa „Že leta, prej doma, zdaj tukaj v Argentini / pot kažete slovenski nam družini“. — Pred začetkom maše so rojaki napolnili cerkev in dvorišče. Iz vseh predelov Velikega Buenos Airesa so prihiteli.

Iz Mendoze je prišla skupina kar v posebnem avtobusu.

Mašni sprevod je začel križ, za njim narodne noše, nato vrsta ministrantov in duhovnikov z zlatomašnikom. Toliko slovenskih duhovnikov ni bilo skupaj v Argentini že od obiska nadškofa Šuštarja. Vsi somaševalci v lepih enakih mašnih plaščih. (Morda bo zanimivo za kroniko, če imenujemo duhovnike, ki so se kljub veliki nedeljski zaposlenosti hoteli zbrati okrog zlatomašnika — glavnega dušnega pastirja za Slovence v Argentini: Albin Avguštin, Jaka Barle CM, France Bergant, Stane Cikanek, Marko Cukjati CM, Silvin Eiletz DJ, dr. Franc Gnidovec, msgr. dr. Mirko Gogača, Igor Grohar, Franc Grom, Jože Guštin, Franc Himmelreich, Jože Horn, Boris Koman, dr. Lojze Kukovica DJ, Janez Languš, Ladislav Lenček CM, Janez Marikič, Marko Mavrič, Janez Petek CM, p. Ciril Petelin O. Cist., Ja-

Narodne noše z zlatomašnikom (foto M. Fink)

nez Pintar, Tone Pintarič, Tone Prešern SDO, Tone Rant SDO, Jože Repovž SDO, dr. Jure Rode, dr. Alojzij Starc, Jože Škerbec, Danijel Vrečar SDO in dr. Filip Žakelj.) Ob vstopu spreveda v cerkev je „Gallus“ zapel „Zlatomašnik, bod' pozdravljen!“ Med mašno daritvijo je zbor pod vodstvom dr. Julija Savellija pel Serafsko mašo p. Hugolina Sattnerja. Petje je na orglah spremljala Anka Savelli-Gaser.

Mašne uvode je bral lic. Marjan Schiffrer, berili Zdenka Gornik in lic. Milan Magister, evangelij pa je pel Jože Horn. Po evangeliju je dr. Alojzij Starc prebral pozdravne čestitke in apostolski blagoslov sv. očeta Janeza Pavla II., čestitke argentin-

skega primasa in buenosaireškega nadškofa kardinala dr. Juana Carlosa Aramburuja, pozdravni pismi slovenskega metropolita in ljubljanskega nadškofa dr. Alojzija Suštarja ter ljubljanskega pomožnega škofa dr. Stanislava Leniča, delegata slovenskih škofov za dušnopastirsko oskrbovanje zdomcev in izseljencev.

Zlatomašniško pridigo je imel msgr. dr. Mirko Gogala, ki je v svojem govoru najprej temeljito razložil teološki nauk o katoliškem duhovništvu, nato pa še očrtal življenje in delovanje jubilarca. Zahvalil se mu je za organiziranje in vodenje slovenskega dušnega pastirstva v Argentini, za slovenske maše, romanja, dušnopastirske ustanove, verski tisk,

Slovensko hišo, cerkev Marije Pomagaj in še posebej tudi za mesečne sestanke slovenskih duhovnikov zadnje srede v mesecu.

Mašne darove in duhovni šopek so prinesli pred darovanjem zastopniki mladine v narodnih nošah. Med sv. mašo so vsi navzoči prejeli lepe slovenske spominke podobice. Sv. obhajilo je delilo več duhovnikov. Po maši je vse versko občestvo zapelo zahvalno pesem, ob koncu je pa „Gallus“ izvajal še Wagnerjev „Jubilate“ v slovenskem prevodu. Veličastnost zlatomašnega slavlja bo vsem izredno številnim udeležencem ostala v nepozabnem spominu.

Slavnostna večerja

Praznične večerje v veliki dvorani Slovenske hiše se je udeležilo nad tristo rojakov. Za več gostov ni prostora. Dvorana je ohranila vso okrasitev od prejšnjega večera, le stopnišči za mladinske zборе so odstranili, da bi bilo čim več prostora. Gostje so posedli k pogrtnjenim mizam in slavljenca sprejeli medse z navdušenim aplavzom. Poleg zlatomašnika so zasedli prostore njegovi povabljeni. Večerja je potekala v prijetnem razpoloženju ob prijateljskem pomenku. Gostje iz Mendoze so prinesli v dar vino za večerjo v steklenicah z nalepkami, na katerih je bilo napisano, da je to vino za prijatelje msgr. A. Oreharja ob njegovi zlati maši. Skrbno je stregla skupina deklet

in fantov pod vodstvom Alenke Magister.

Pred posladkom so želeli predstavniki organizirane slovenske skupnosti izreči čestitke. Predstavljal jih je Marjan Loboda, ki je najprej prebral pozdravno besedilo telegramov msgr. dr. Maksimilijana Jezernika iz Slovenika v Rimu in župnika Jožeta Božnarja v imenu duhovnikov pri Svetem Vidu v Cleve'andu v ZDA. Zatem je spregovoril zlatomašni govornik dr. Gogala, nato dr. Alojzij Starc v imenu dušnih pastirjev in dušnopastirskih ustanov. V imenu zlatomašnikove rojstne župnije je čestital Tone Bidovec; v imenu Narodnega odbora za Slovenijo in v imenu Slovenske demokratske stranke Danica Kanač-Petriček; v imenu Slovenske ljudske stranke dr. Marko Kremžar, v imenu tednika Svobodna Slovenija dr. Tine Debeljak; v imenu Slovenskega državnega gibanja in lista „Smer v slovensko državo“ Slavko Skobrne; v imenu Slovenske katoliške akcije cont. Milan Magister; v imenu Baragovega misijonišča, izseljenške slovenske misijonske akcije in Slovenske kulturne akcije superior Ladislav Lenček CM; v imenu Slovenskega kato'iškega akademskega starešinstva (SKAS) arh. Marjan Eiletz; v imenu slovenskih osnovnih šol šolski referent ZS France Vitrih; v imenu Srednješolskega tečaja ravn. M. Bajuka prof. Mirjam Jereb; v imenu Slovenskega katoliškega akademskega društva visokošolec

Marko Breznikar; v imenu Slovenske dekleške organizacije zvezna predsednica SDO Marija Zorc; v imenu Slovenske fantovske zveze zvezni predsednik SFZ Tinko Lavrič; v imenu Slovenskih protikomunističnih borcev Tabor lic. Ivan Korošec; v imenu SPB Vestnik dr. Miha Benedičič; v imenu Zveze slovenskih mater in žena ter v imenu Lige žena-mati Mirjanka Voršič; v imenu Kreditne zadruge in Mutuala Sloga lic. Marjan Schiffrer; v imenu „Zavetišča dr. Gregorija Rožmana“ Jože Žerovnik; v imenu Slovenskega doma v Berazateguiju France Vitrih; v imenu Slovenskega doma v Carapachayu Tine Kovačič; v imenu Društva Slovenska pristava in v imenu „Gallusa dr. Julij Savelli, v imenu Slomškovega doma v Ramos Mejía Matevž Potočnik; v imenu Našega doma iz San Justa Jože Miklič; v imenu Slovenskega doma v San Martinu Stanislav Zupančič; v imenu Hladnikovega doma iz Slovenske vasi prof. Franci Sušnik; v imenu Slovenskega pevskega zbora iz Slovenske vasi Ivan Mele; v imenu „Počitniškega doma dr. Rudolf Hanželč“ Franc Rant; v imenu Slovenskega doma z Mendoze Stane Grebenc; v imenu Slovencev iz Rosaria Ivan Vidmar; v imenu Planinskega društva Silvo Lipušček; v imenu Slovencev iz Miramara in Mar del Plata Boris Koman; v imenu slovenske verske skupnosti iz Villa Devoto Dragica Miserit; v imenu Slovencev iz Tucumana inž. Jo-

že Žakelj; v imenu našega osrednjega društva Zedinjena Slovenija Marjan Loboda. Počitniški dom in Zedinjena Slovenija sta imenovala zlatomašnika za svojega častnega člana.

Po zahvalnih besedah je msgr. Orehar povedal, da bosta naslednji dan slavila zlato poroko ga. Vera in dr. Tine Debeljak, ki sta sedela ob njem. Vsa dvorana jima je izrazila svoje čestitke z močnim aplavzom.

Ko so zlatomašni svatje zaužili še pecivo in kavo, se je ura nagibala že čez enajst ponoči. Ker je bil naslednji dan argentinski državni praznik, se rojakom kar ni mudilo domov. Zlatomašnik se je fotografiral še s številnim strežniškim in kuhinjskim osebjem.

Celotno zlatomašno slavlje je pokazalo priznanje in zahvalo zlatomašniku za njegovo dolgoletno duhovniško služenje slovenskemu človeku in slovenski skupnosti in hkrati okrepilo zavest o važnosti slovenskega dušnega pastirstva in slovenske organizirane skupnosti za našo versko, narodno in ideološko ohranitev in rast.

Po zlati maši v Buenos Airesu je msgr. Orehar odpotoval v Evropo. O zlatomašni slovesnosti na Primorskem ponatiskujemo iz poročila v Katoliškem glasu:

12. julija je g. zlatomašnik prišel v Evropo, da se sestane s svojimi sobrati jubilanti in sorodniki. V torek 17. julija je v Marijinem domu v Trstu somaševal z zlatomašnikom škofoma Turkom in

Jenkom ter s sošolcema msgr. Jamnikom in dr. Prešernom, v nedeljo 22. julija pa je opravil daritev zahvale v župnijski cerkvi v Gabrjah, kamor ga je povabil tamkajšnji dušni pastir Jože Jurak, ki je bil v letih 1951-1960 v Argentini njegov najožjji sodelavec.

Cerkev je bila okusno okrašeno, na koru je navdušeno prepeval ženski zbor z Vrha pod vodstvom organista Janeza Pavletiča in ob orgelski spremljavi mladega Mateja Durčika, ubrano pritrkovanje na predvečer, zgodaj zjutraj in pri slovesnosti pa je dalo vsej prireditvi še posebej mogočen pečat.

Iz domovine so prišli številni sorodniki, med njimi 89-letna sestra in 83-letni brat (g. zlatomašnik je doma iz fare Prèdoslje pri Kranju), pridružili so se številni, ki so z njim preživelj nekaj let v Argentini, pa seveda domačini in mnogi iz Gorice. Cerkev je bila polna kot že dolgo ne. Na cerkvenem pragu ga je v imenu farnega občestva pozdravila Alenka Černic, za njo pa še fant in dekle iz zlatomašnikovega sorodstva.

Slavnostni govornik pa je bil domačj župnik, ki razgibano zlatomašnikovo življenjsko pot najboljše pozna. Potem ko je poudaril, da so te vrste slavja v prvi vrsti počastitev Boga, ki ga duhovnik predstavlja, je nato orisal jubilentovo duhovniško pot in življenjsko delo. Ob zaključku je prebral voščili ljubljanskega nadškofa Šuštarja in pomožnega škofa Leniča, ki je obenem narodni ravnatelj slovenskih izseljencev.

NAMEN APOSTOLSTVA MOLITVE ZA SEPTEMBER

G l a v n i : Da bi poživili krščanske korenine Evrope. Zahodna in tudi vzhodna Evropa je zgrajena na osnovah krščanske civilizacije: treba je priznati njeno identiteto in izvajati posledice, kot je ponovno opozarjal Janez Pavel II.

M i s i j o n s k i : Za vzpostavitve dialoga z mohamedansko skupnostjo. Da bi kristjani in muslimani pustili ob strani preteklost, da bi med obema zavlada iskreno medsebojno razumevanje in da bi skupaj pospeševali za vse ljudi socialno pravičnost, nrvnost, mir in svobodo.

Naj še omenimo, da sta z g. zlatomašnikom somaševala srebrnomašnik g. Ivan Štanta CM, misiionar na Madagaskarju, in Oreharjev bližnji sorodnik letošnji novomašnik Matej Zevnik iz Cerkelj na Gorenjskem.

Vso slovesnost je zaključila zahvalna pesem in blagoslov z Najsvetejšim, kj ga je podelil g. jubilant. Sledilo je nato slavnostno kosilo v gostilni „Pri Tomažu“ v Zg. Gabrjah, kjer so bile izrečene zdravice in zaorila tudi naša pesem. Počasi so se gostje razšli, vsi hvaležni Bogu za prelepi dan, ki mu je sončno vreme dalo še posebno veličasten izraz.

J. Š.

Misli iz čestitk zlatomašniku

Med slavnostno večerjo so v nedeljo 8. julija zlatomašniku mons. Oreharju izrekli čestitke zastopniki vseh slovenskih ustanov v Argentini. Tu objavljamo nekatere misli nekaterih zastopnikov.

Tone Bidovec v imenu zlatomašnikove domače fare:

Zvonovi domače fare — vaše in naše v Predosljah, bi na današnji, praznični dan slovesno pri-trkavali v zlatomašni pozdrav. Vaši najdražji: sestri in brat, nečaki in pranečaki bi v neposredni bližini božjega oltarja prisostvovali Gospodovi daritvi — po vaških rokah darovani. Navzočnost vernih in zvestih faranov bi polnila okrašeno cerkev, da skupaj z domačim zlatomašnikom počastiti Najvišjega.

Toda — daleč od domačega rojstnega kraja — na tujem — je v vaš zlatomašni kelih kanila **velika kaplja odpovedi** vsej tej toplini domačnosti. Vdano, s skrito bolečino v srcu, ki jo z vami delimo še posebej farani, v vsem tem umevate voljo božjo.

Pa smo po istem božjem načrtu danes zbrani ob vas, vam zvešta zdomska družina, ki šteje v tisoče. Z vami skupaj smo dali slavo Bogu, se mu zahvalili za **50 bogatih** let duhovništva. — In še nekaj danes naslavljamo na vsemogočnega: da bi še **dolgo** vrsto let bili deležni vaše očetovske skrbi in blagoslova.

S posebnim ponosom vam nocoj

v imenu predoških faranov v Argentini iskreno čestitam in vam nazdravljam: Bog vas živi, dragi naš zlatomašnik.

Danica Kanal-Petriček v imenu Narodnega odbora za Slovenijo in Slovenske demokratske stranke:

Po devetintridesetih letih preizkušenj in skušnjav, predstavlja slovenska skupnost v Argentini še vedno moralno, versko in narodnostno zdravo, kleno jedro slovenstva v svetu, ki nas bo potegnilo v čas skozi več generacij.

Brez vaših naporov bi bila danes naša skupnost nedvomno mnogo revnejša, predvsem v verskem, moralnem in tudi ideološkem, kulturnem ter narodnostnem oziru. V poseben ponos in up za bodočnost nam je naša mladina. Številna, nemara včasih že presega množstvo odraslih vernikov, ko neprisiljena prihaja k slovenskim cerkvenim obredom ali na prireditve po naših okrajnih Domovih. Dijaki Srednješolskega tečaja M. Bajuk, kateremu ste velikodušni gostitelj, so pred nekaj dnevi domala napolnili cerkev naše Pomočnice. In snoči je iz stoterih mladih grl donela za vas sloven-

ska pesem. Slovenska hiša — naš ponosni narodni dom — je vaš dosežek.

Za vse to in še za mnogo ne-naštetega vam Narodni odbor za Slovenijo v predstavnštvu svobodnih zdomskih Slovencev izraža po meni svojo globoko hvaležnost in brezpogojno priznanje.

Prav tako naj vam tolmačim visoko spoštovanje in zahvalo članov Slovenske demokratske stranke. Vsem in vsakemu posebej v naši organizirani slovenski skupnosti ste, ne oziraje se na odtenke razložkov med bistveno skladnimi miselnostmi, vselej pravično in nepristransko naklonjeni. Upošteвате nas vse kot eno samo družino, potrebno duhovne opore, složnega sožitja, edinost in spodbude očetnega skrbstva. Pod vašim okriljem smo res en hlev in en pastir.

Dr. Marko Kremžar v imenu Slovenske ljudske stranke:

Zbiramo se okrog vas, okrog svojega duhovnega očeta in učitelja. Od vseh strani prihajamo, smo različnih generacij, včasih različnih pogledov, pa vendar istega rodu in istega duha!

Tega duha edinosti in strpnosti ste med nami zasejali in ga neprestano gojite vi, gospod Orehar.

Od prvih mesecev begunstva pa do danes ste nam vzor pri delu za slovensko skupnost.

Utrjujete nas v prepričanju, da vodi krščanska pot do osebne iz-

popolnitve čez strme bregove dela za bližnjega ter da je v našem primeru naš najbližji — vsak slovenski rojak.

Jasno je tedaj, da se delo krščanskega Slovence v zdomstvu ne izčrpa v golem ohranjanju, bodisi družinskih tradicij bodisi bežunske skupnosti, ter da je naša osebna, družinska in občestvena bodočnost neločljivo povezana s poslanstvom ki sega preko morja, v srce in v dušo slovenskega naroda.

Zvesti nauku Slomška in Rožmana, to je nauku, ki ga potrjuje tudi Janez Pavel II., ste vedno opozarjali na vzporednost in povezanost med zvestobo Bogu in zvestobo svojemu narodu.

Spominjate nas na odgovornost, ki jo imamo sicer do vsakega bližnjega, a predvsem do rojakov, ki jih zapeljuje in razkrajja materializem v okviru totalitarne družbe.

Z zgledom in z besedo nam pridigate o dolžnosti zvestobe do vseh, ki so v slovenskem narodu — v teku desetletij — darovali življenje za tiste osnovne vrednote, katere marksizem zanika in preganja.

Ladislav Lenček CM v imenu Baragovega misijonišča, izseljenške misijonske akcije slovenskih misijonarjev in Katoliških misijonov ter Slovenske kulturne akcije:

Mislím, da sem tu edini tvoj tovariš iz ljubljanskega lemenata pred 50 leti. Ti si bil v petem let-

niku, ko sem bil jaz v prvem. Med tvojimi sošolci sta bila tudi sedanja dva škofa, koprski Jenko in beograjski Turk; a ti si pravzaprav, vsaj za nas, tretji, naš škof, čeprav ne posvečen; večrajšnje in današnje slavje ti je izpričalo, da te imamo za takega.

Ne vem, če se spomniš, kako si pred več kot 36 leti iz mojih rok prevzel slovensko službo božjo pri maristih na Rivadaviji zraven Víctor Martinca, ko si ti prišel v Argentino; do tedaj sem bil tvoj predhodnik med novonaseljenci. To je bila ena najbolj posrečenih gest mojega življenja.

Pa ti danes ne voščim ne kot nekdanji tovariš ne kot predhodnik, ampak v treh svojstvih.

Najprej kot superior Baragovega misijonišča, te edine slovenske redovne skupnosti v Argentini, ki pod tvojim vodstvom deluje dušnopastirsko v Slovenski vasi. Kadar imamo kaj posebnega, tebe povabimo, da s svojo avtoriteto povdigneš slovesnost, in vedno rad prideš.

Potem ti voščim v imenu izseljenke misijonske akcije slovenskih misijonarjev in Katoliških misijonov ter se ti zahvaljujem, ker vse to delo ves čas jemlješ kot misijonsko dopolnilo tvojega dušnopastirstva; zahvalim se ti, da skozi vsa ta leta daješ poudarka vsakoletni misijonski nedelji in misijonstvu s svojim vrhunskim sodelovanjem.

Končno ti gredo moje čestitke v imenu Slovenske kulturne akcije, katere pomembnost si spoznal

kmalu po ustanovitvi, postal njen član v teološkem odseku in eden najrednejših obiskovalcev njenih kulturnih prireditev. Tvoje sodelovanje smatra SKA kot potrdilo pravilnosti svojega delovanja v idejnem smislu in to potrdilo nam je dragocena opora.

Hvala Bogu za vse, kar ti je dajal in ti daje, hvala pa tudi tebi, ker od božjih darov nam na radodaren in požrtvovalen način deliš! Naj te Gospod ohranja v zdravju in močeh še mnogo let in na svidenje pri tvoji biserni maši!

France Vitrih, referent za šolstvo pri Zedinjeni Sloveniji, v imenu slovenskih šol:

Za nas — otoček Slovenije v Argentini — so naša srečanja ob jubilejih zahvala Bogu, da je poslal z nami v svet velikane — duha, ki so nas vodili in z jasnimi načeli kazali pravo pot.

Ob prihodu v Argentino so idealizem posameznikov povezali v tisto silo, ki nas ohranja.

Danes praznujemo jubilej našega duhovnega očeta — velikana! Že petdeset let izgoreva njegovo Bogu posvečeno življenje za to, da bi mi in rod, ki prihaja, ostali Bogu in narodu zvesti.

Družina slovenskih šol moli v zahvalo Bogu, da vas je nam dal in ohranil.

Prof. Mirjam Jereb v imenu Slovenskega srednješolskega tečaja ravn. M. Bajuka:

Vsi, tisti, ki smo bili vaši učenci in se s hvaležnostjo spominja vaših veroučnih ur, kjer smo mogli zajemati z veliko žlico iz zakladnice vašega znanja in dobrote, in tisti, ki skupaj z vami izvršujemo učiteljsko poslanstvo, vidimo v vas vzor vzgojitelja.

Vaše poučevanje je res doživet izliv notranjega prepričanja in vaše delo je vredno v nebesih in na zemlji, ker je prežeto z ljubeznijo.

Ljubite vsakega izmed svojih učencev, se resnično zanimate zanj, spoštujete njegovo razvojno stopnjo, se ne razburjate zaradi njegovih omejitev, v veselje so vam njegovi dosežki, odpuščate, vas ne potarejo preveč razne nehvaležnosti, vlivate poguma slehernemu s tem, da zaupate v njegove zmožnosti.

Prizadevali si bomo za setev na zdamskih tleh po vašem zgledu.

Jože Miklič, predsednik Našega doma v San Justu:

Prihodnje leto bo poteklo 40 let, odkar smo zapustili domovino. Ob 40-letnici emigracije bomo podali bilanco o našem delu. Nobenega dvoma ni, da bodo v tej bilanci nekatere postavke zelo pozitivne.

Naša mladina se agilno udeležuje v vseh naših verskih, kulturnih in prosvetnih organizacijah. Naša mladina se dobro zaveda, zakaj so njihovi starši zapustili najdražje — svojo domovino

no — in se ne sramujejo.

In ni dvoma, da imate za tako pozitivne postavke vi največje zasluge.

Tudi naša krajevna skupnost je bila v obilni meri deležna vašega zgledega in dobro organiziranega dušnega pastirstva.

Člani verskih organizacij, ki so pod vašim skrbnim vodstvom, so tudi v našem domu agilni in zgleadni člani.

Lic. Milan Magister v imenu Slovenske katoliške akcije:

Na rekolekciji Katoliške akcije 28. septembra 1946 v taborišču Servigliano v Italiji ste govorili o potrebnosti duhovnega voditelja za globlje duhovno versko življenje.

Ena izmed misli je bila tale: „Najtežja vojna je položajna vojna.“ Mislili ste takrat na vojno v duhovnem življenju ljudi, pa še posebej na položaj, v katerem so se nahajale duše beguncev in članov KA, ki so bili majhen ostanek že dobro rastoče organizacije KA v domovini. Ob pokolu domobrancev so bile vrste članov mladinskih vej KA dobesedno do kraja uničene. Položajna vojna je tisto stanje fronte, ko ni nobenih ve likih premikov in vojnih dejanj, nobenih ofenziv, ko pa je vendar treba vzdržati okope fronte in vzdržati v njih; ko je več vreden jeklen duh vojakov kot jeklo orožja. Taka položajna vojna traja za nas begunce blizu 40 let. Da smo danes tukaj zbrani z vami ob

zlati maši, je zasluga takega jeklenega duha, ki ga naši ljudje v zdomstvu po milosti božji in odločnosti svoje narave skozi vsa ta „vojna“ leta vzdržujejo skupaj in prav posebno z vami, monsinjor, naš župnik v taborišču, naš župnik v zdomstvu, naš delegat.

Iz pokorščine in želje papeža in svojega škofa dr. Gregorija Rožmana pa iz lastnega uvidenja o potrebnosti laiškega apostolata, ste začeli s KA že v domovini in takoj nadaljevali z organizacijo v begunskem taborišču, kjer so začele delovati vse štiri veje naše KA in delujejo do danes. V vas ima naša apostolska organizacija svojega glavnega duhovnega vodja, glavno dušo skozi vsa ta leta do danes.

Zlatomašniku moramo biti verniki hvaležni tudi za dve kreposti njegovega značaja in odliki, ki ju more razviti le zdomski duhovnik v svojem delovanju.

Zdomski duhovnik se nahaja med tujimi ljudmi in pod tujimi cerkvenimi oblastmi. Zato je delo za narod in graditev verske skupnosti težavno in docela nepriznано. Tudi v tej „položajni vojni“ vztrajate in nam gradite „vero in dom“. Hvala vam za zgled Slovenca in zgled slovenskega duhovnika v vesoljni Cerkvi.

Hvala vam pa še za vlogo berača, ki ste jo za našo Cerkev, za našo kulturo, za naš narodni obstanek, za našo šolo, za naš ponos, vzeli nase že kot begunski, potem kot zdomski duhovnik. Prošjačenje za dvorane, za prostore,

MOLITEV ZA PRISTETJE
K BLAŽENIM BOŽJEGA
SLUŽABNIKA ŠKOFA
ANTONA MARTINA
S L O M Š K A

Vsemogočni in usmiljeni Bog, daj da bo tvoj služabnik Anton Martin povzdignjen na oltar, saj je tu na zemlji dajal čudovit zgled kreposti in gorečnosti, ko je neutrudno delal za tvojo slavo, rešenje duš in za edinost kristjanov; meni pa po njegovi priprošnji podeli milost..., za katero ponižno prosim. Amen.

re, za denar, za cerkvene prostore, za bolnike, za umobolne, za študente, za Slovensko hišo, za Vincencijevo konferenco, prosjačenje in beračenje za vse in skozi vsa leta. Ponosnega človeka to stane in ko nastopi to pot za bližnjega, ne zase, nastopi krepostno pot, pot zveličavne ponižnosti.

Škof Rožman duhovna podoba velike osebnosti na prelomnici časa

Škof Rožman in njegovi duhovniki

Dr. Rožman je poslal ob nastopu svoje škofovske službe vsem duhovnikom škofije pozdravno pismo. Začrtal je njihovo delo in posebno poudaril, kako nujno je, da so povezani s svojim škofom. Boj za vpliv na mladino se je med Cerkvijo in državno zaščitenim Sokolom kraljevine Jugoslavije namreč že pričel. Množile so se ovadbe in sumničenja katoliške duhovščine ljubljanske škofije. Ni pa ostalo samo pri ovadbah in sumničenjih. Sledile so globe, aretacije in zapori duhovnikov. Leto 1932. je bilo še hujše. Pritisk na Cerkev je postajal zaradi vzgoje mladine v Sokolu vedno večji, tako da so jugoslovanski katoliški škofje prav proti koncu tega leta odobrili skupno pastirsko pismo, v katerem so obsodili sokolsko vzgojo v Tyrševem veri sovražnem duhu. Posebno žalostno za Slovence je

bilo leto 1933. Takrat sta bila obdolžena bombnega atentata in aretirana kaplan Matej Tomazin in načelnik Marijine družbe Janko Andoljšek, oba iz Cerkelj ob Krki. Ovadba se je pozneje izkazala za neresnično. Dne 20. februarja istega leta se je začel pred sodiščem za zaščito države v Beogradu proces proti Matiji Škerbcu, župniku v Kranju, in proti enajstim laikom; dva med njimi, Janez Brodar in Ivan Štrein, sta bila bivša poslanca SLS. Istočasno ali z razliko mesecev je bila v preiskovalnih zaporih cela vrsta duhovnikov in celo nekateri redovniki. Škof Rožman je v petletnem preganjanju Cerkve stal trdno v vrsti svojih duhovnikov, ki so se pogumno borili za načelo krščanske vzgoje mladine. Gonja proti Cerkviji je prenehala, ko se je leta 1935. spremenil režim. Tega leta je se-

stavil novo vlado dr. Milan Stojadinović. V tej vladi je dr. Korošec prevzel ministrstvo za notranje zadeve.

Rožmanova ljubezen do njegovih duhovnikov se je nanašala tudi na njihov gmotni blagor. Zlasti je priporočal, da bi se vsi včlanili v Duhovsko podporno društvo. Nujnost svoje želje pa je utemeljeval, češ da je prav zadnja leta doživel žalostne primere obolelih duhovnikov, ki niso bili člani DPD pa so prišli v silne denarne stiske. Še bolj pa se je pokazala skrb škofa Rožmana za gmotni položaj njegovih duhovnikov po 5. maju 1945. Podpiral jih je z mašnimi štipendiji, zlasti ko je že stalno bival v ZDA. Za mnoge duhovnike je posredoval za nastavljenje pri škofih v posameznih deželah in skoraj vedno imel tudi uspeh.

Rožman pa je povezoval duhovnike ljubljanske škofije tudi v begunstvu s svojimi okrožnicami. Prva je izšla 1. februarja 1949. Že iz njenega uvoda je razvidno, kako dobro je škof Rožman razumel položaj svojih duhovnikov v novih razmerah. Teh okrožnic je bilo več, niso pa mogla biti dovolj uspešno sredstvo medsebojnega povezovanja. Škof je bil preveč zaposlen, da bi jih mogel pogosteje pisati. Zato je bil resnično vesel lastnega duhovniškega glasila „Omnes unum“, ki je pričelo izhajati v Marijinem letu 1954, s podnaslovom „Glasilo slovenskih duhovnikov v zamejstvu“. Dr. Rožman je v to glasilo prispeval veliko člankov in v njih dajal svojim

duhovnikom navodila in nauke.

Ko govorimo o škofu Rožmanu in njegovih duhovnikih, ne moremo preko dejstva, da dr. Rožman ni žel od svojih duhovnikov samo priznanja in pohvale. Nekateri so mu očitali, da je bil krivičen do tako imenovanih križarsko usmerjenih duhovnikov, ki naj bi jih zapostavljal, boljša mesta pa je delil duhovnikom, ki so izšli iz mladčevskih vrst. Drugi so pravili, da ni rad delil častnih naslovov, katere more podeljevati škof, oziroma ni predlagal svojih duhovnikov v Rimu za papeška odlikovanja. Spet drugi dodajajo, da je bil do laikov vedno dober, do duhovnikov pa včasih nekoliko oster. Tudi razmerje med škofom in njegovim generalnim vikarjem Nadraham je bilo včasih malce napeto. Do nesporazuma med obema je največkrat prišlo zaradi različnosti njunih značajev in nagnjenj ter načina dela. Zdi se pa, da sta se ta dva vélika moža v svojih medsebojnih odnošajih vendarle zelo premagovala in drug ob drugem brusila ostrine svojega značaja.

Škof dr. Rožman pa je doživel s svojimi duhovniki tudi boleča razočaranja. Najbolj znan je primer duhovnika, ki je šel k partizanom, ne da bi bil škofa vprašal za svet. Menda se je že takrat tudi civilno poročil. Po vojni je omenjeni duhovnik prenehal izvrševati opravila duhovniške službe in se povrnil v laiški stan. Tega duhovnika je dr. Rožman posvetil, kljub temu da mu je semeniško vodstvo to odsvetovalo. Kristus je doživel

Domovina

Med bistvenimi vrednotami, ki jih vsak narod posebno živo izkusi, je domovina. Preprostem človeku je skoraj najdražje, kar mu svet more dati. Iz domovine črpa moč, življenjski sok.

Domovino določajo naravno, družbeno in duhovno-kulturno okolje. Dežela je kakor ozadje, na katerem se razpleta človeška eksistenca z vsemi, ki ga obkrožajo, — ki so mu blizu: starši, bratje in sestre, sorodniki. Ti odnosi, v katerih je polno duhovnih energij, ga vcepijo v okolje, — mu narekujejo prve drže, mu dajo jezik, prve miselne oblike in mu tako predajajo začetno kulturo domovine. Kadar se v človeku začenja prebujati samostojno presojanje, so glavni temelji zanj že postavljeni. Z razvijanjem in širjenjem duhovnega področja se v svet osebe vse bolj vključujejo še druge prvine okolja: po človeku ustvarjene in one, naravne, ki jih posebno radi povezujemo z domovino: podoba mesta, hiše, spomeniki, gore, goz-

.....

razočaranje v krogu svojih prvih duhovniških kandidatov. Doživeti ga je moral tudi škof Rožman. Morda bi si bil eno ali drugo razočaranje tudi prihranil, če bi včasih ne bil preveč zaupljiv. Toda ali je mogel sprejeti odgovornost za kak duhovniški poklic, ki bi ga z večjo strogostjo zamoril?

(Povzeto po Kolaričevi knjigi)

dovi, polja, vode. Objektivno domovinsko okolje postaja takó vse bolj prisotno zavesti osebe, vse bolj njegovo, čeprav v poedincih v različnih merah, v različni globini in bogastvu.

Ivanu Cankarju je Slovenija tole: „O domovina, ko te je Bog ustvaril, te je blagoslovil z obema rokama in je rekel: ‚Tod bodo živel veseli ljudje!‘ Skopo je meril lepoto, ko jo je trosil po zemlji od izhoda do zahoda; šel je mimo silnih pokrajin, pa se ni ozrl nanje — puste leže tam, strmé proti nebu s slepimi očmi in prosijo milosti. Nazadnje mu je ostalo polno perišče lepote; razsul jo je na vse štiri strani, od štajerskih goríc do strme tržaške obale ter od Triglava do Gorjancev in je rekel: ‚Veseli ljudje bodo živelí tod; pesem bo vriskanje!‘ Kakor je rekel, tako se je zgodilo. Božja setev je pogrnala kal in je rodila — vzrasla so nebesa pod Triglavom. Oko, ki jih ugleda, obstrmi pred tem čudom božjim, srce vztrepeče od same sladkosti; zakaj goré in poljane oznanjajo, da je Bog ustvaril paradiž za domovino veselemu rodu, blagoslovljenemu pred vsemi drugimi. Vse, kakor je rekel, se je zgodilo; bogatejši so pač drugi jeziki; pravijo tudi, da so milozvočnejši in bolj pripravi za vsakdanjo rabo — ali slovenska beseda je beseda praznika, petja in vriskanja. Iz zemlje same zveni kakor velikonočno potrkavanje in zvezde pojó, kadar se na svoji svetli poti ustavijo ter se ozro na čudežno

deželo pod seboj“ (Kurent).

Človeku, ki je še zakoreninjen v svoji zemlji, je domovina simbol in povzetek vsega, kar je v njem in kar ima zanj vrednost in smisel. Zato mu je izguba domovine trda. Z njo pogosto zgubi vso smer in vse, na kar bi se opiral, posebno kmet in preprosti delavec. Intelektualci se navadno laže prilagajajo novim okoljem in zato manj občutijo tujino.

Bistvo in vrednost domovine sta se z vso jasnostjo pokazala znotraj industrijske družbe. Prav v njej, v njeni veliki gibljivosti, je vedno več ljudi, ki v resnici vse bolj zgubljujejo domovino in vse bolj trpko doživljajo, kaj se pravi, biti izkoreninjen iz rodne grude. Tako je izgnanstvo Judov le poživiljalo njihovo navezavo na dom (Ps 137, 1—6). Odtod živ uvid in porast zahteve: človek ima *pravico* na domovino!

Po drugi strani se pa kaže, kako vcepitev v lastno zemljo ni taka, da bi je človek ne mogel vsaj deloma, nadomestiti z vstavo samega sebe v nova okolja, — z vstavo, ki jo človek sprejme in vzdržuje

s tisto svojo svobodo, ki je niti vezi zemlje in krvi ne vežejo, in ki si more, v svoji ustvarjalnosti, vsaj v nekih mejah, ustvariti novo „domovino“. a seveda ne bo nikoli mogla oblikovati človeka kakor ga oblikuje prava domovina, a mu bo vendar vselej mogla vsaj nekaj dati. Poleg tega mu bo vzela — in to je z religioznega vidika zelo važno — nepravilen občutek, kakor da je domovina nekaj dokončnega: dala mu bo umeti, da „tu nimamo stalnega kraja“, marveč da „iščemo prihodnjega“ (Hebr 13, 14). Pri tem iskanju bi morala vsaka skupnost iste vere „tujca“ v novi „domovini“ sprejeti — tako je rečeno kristjanom — kot brata (prim. Mt 25, 40).

Ker se je pa prispevek prve in prave domovine v osebi pretil v njeno bit in jo za vedno spremlja, in ker mora vse poznejše življenje, po zakonu in zahtevi izročila, vedno jemati za svoje izhodišče prejšnjo eksistenco, bo vedno potrebno, da človek tudi v svoji novi „domovini“ ostaja, kolikor mogoče, zedinjen s krvjo, zemljo, kulturo..., ki so ga prvotno oblikovale, in to

ne samo v „*Snu o vrnitvi*“, kakor ga je France Balantič, v „*Sonetih o izseljencih*“, zapisal še kot študent na ljubljanski klasični gimnaziji: „Ko boš, tujina, vso mi kri izpila, / ko neizgovorjena bo beseda / prišla kot ogenj mi na usta bleda, / bo davna želja domu me vrnila. // Na srce dal prsti bom kot zdravila, / sprejel me vase bo pozdrav sosed, / spoznala na pla-

nini me bo čreda / in v duši bo zaplala nova sila. // Okusil spet bom sok planinskih trav, / — spomini nanj skelijo kakor rane, / ki jih zastrupil dolgih cest je prah. // Domači kraj, kako mi spet boš drag! / Kako bom ljubil gore razkopane, / dokler ne bom pod njimi tih zaspal“.

Vladimir Truhlar

RAZLAGA OČENAŠA

Pridi k nam tvoje kraljestvo!

Pred postnim časom se dobil v roke napoved študijskega dneva, ki ga je o očenašu v začetku posta organizirala Katoliška akademija v Münchnu. Študijski dan je vodil eden najbolj znanih razlagalcev sv. pisma prof. Rudolf Schnackenburg iz Würzburga. Na prvi strani vabila je bila kot geslo navedena beseda cerkvenega pisatelja Tertulijana (+225 po Kr.), ki je dejal o očenašu, da je kompendij vsega evangelija. Šel sem gledat v Slovenski pravopis, kako bi po naše rekli kompendij. Našel sem: priročnik, obris, učna knjiga. V starem žepnem slovarčku tujk pa sem našel: posnetek, izvleček, pregled, okrajšava. Najbrž šele vsi izrazi skupaj oziroma v medsebojnem dopolnjevanju nekoliko nakažejo, kaj je mislil Tertulijan, ko je očenaš imenoval kompendij vsega evangelija. Gospodova molitev je res učna

knjiga, priročnik, obris, posnetek, pregled, izvleček, okrajšava vsega evangelija. Ker pa je središče in srčika evangelija Kristusovo označevanje božjega kraljestva, velja Tertulijanova beseda še posebej za drugo prošnjo: Pridi k nam tvoje kraljestvo.

Ali nam kraljestvo še kaj pomeni?

Evangelist Marko pravi v začetku svojega poročila o Jezusovem javnem delovanju, da je Jezus „oznanjal evangelij o božjem kraljestvu, govoreč: „Čas se je dopolnil in božje kraljestvo se je približalo; spreobrnite se in verujte evangeliju“ (Mr 1, 14—15). Kaj so si njegovi poslušalci predstavljali pod besedo „božje kraljestvo“, posebno v tej zvezi, kot o njem tu govori evangelist Marko, je težko reči. Iz sv. pisma stare zaveze so mogli sicer verni Judje imeti bo-

gato in živo predstavo o božjem kraljestvu. A verjetno so si božje kraljestvo vedno in zlasti še v Jezusovem času predstavljali tudi zelo po človeško. Bog naj bi bil kakor človeški kralji, ki so jih ljudje poznali iz pripovedovanja in iz izkušenj. Ko so Judje po čudežni pomnožitvi kruha Jezusa hoteli postaviti za kralja (prim. Jn 6, 15), jim je šlo pač predvsem za to, da bi bili preskrbljeni za življenje.

Danes so kraljestva in kralji pri nas znani iz pravljič, iz zgodovinskih knjig in iz poročil iz drugih dežel. Večkrat so ti kralji in ta kraljestva prikazani tako, da se za današnji čas in za današnjega človeka zdijo neresnični ali nemogoči ali pa tako, da si človek komaj želi, da bi živel v takem kraljestvu.

V molitvah in v verskih knjigah je tudi danes vedno veliko govora o kraljestvu in kralju, posebno v zvezi s Kristusom. Na praznik Kristusa Kralja liturgične molitve popisujejo njegovo kraljestvo. Hvalospev praznične maše govori o njegovem kraljestvu kot „večnem in vesoljnem kraljestvu, kraljestvu svetosti in milosti, kraljestvu pravičnosti, miru in ljubezni“. Ali mislimo na to kraljestvo, ko molimo: Pridi k nam tvoje kraljestvo?

Za kaj prosimo v drugi prošnji?

Z opisom Kristusovega kraljestva iz hvalospeva na praznik Kristusa Kralja smo verjetno najbližje temu, za kar prosimo ali naj prosimo v drugi prošnji očenaša. Če pa je očenaš in posebno ta prošnja

v resnici kompendij vsega evangelija, potem je treba upoštevati seveda tudi vse tisto, kar najdemo v evangeliju o božjem kraljestvu. Tako more le človek, ki pozna evangelij in ki veruje v Kristusa, v pravem duhu izgovarjati to prošnjo.

Očenaš pa molijo tudi taki, ki evangelij komaj poznajo. Ko ponavljajo prošnjo: pridi k nam tvoje kraljestvo, najbrž le malo vedo, kaj je njena vsebina. Vendar mora biti božje kraljestvo nekaj dobrega in lepega, ker nas Jezus uči prositi za njegov prihod. To velja tem bolj, ker za to prosimo Očeta, ki svojim otrokom ne bo dal nekaj slabega. Na to nas opozarja Kristus sam, ko pravi: „Če torej vi, ki ste hudobni, znate svojim otrokom dajati dobre darove, koliko bolj bo vaš Oče dajal dobro tem, ki ga prosijo“ (Mt 7, 11). In če imajo ljudje o Bogu kot svojem očetu vsaj kolikor toliko pravo predstavo, se bodo zavedali, da božje kraljestvo daleč presega vsa človeška kraljestva in vse to, kar nam morejo ponuditi. Ko Boga kot svojega Očeta prosimo, naj pride k nam njegovo kraljestvo, s tem tudi priznavamo, da do tega kraljestva ne moremo priti sami, si ga ne osvojiti, ne pridobiti in si ga ne narediti, ampak da je božji dar. Mora pa biti zelo pomemben dar, sicer nas Kristus ne bi na tem mestu v očenašu učil prositi zanj. In še na to moramo postati pozorni, da božjega kraljestva ne prosimo samo vsak zase, temveč ga prosimo za vse, zase

in za druge, za dobre in slabe kakor Oče veleva svojemu soncu, da vzhaja nad hudobnimi in dobrimi, ter pošilja dež pravičnim in krivičnim (prim. Mt 5, 45).

Pridi k nam tvoje kraljestvo!

Če bi sami sestavljali prošnje in jih urejali po tem, za kaj naj Boga najprej prosimo, bi bil vrstni red verjetno drugačen, kakor je v očenašu. Morda bi nam še na misel ne prišlo, naj prosimo za to, da pride k nam božje kraljestvo. Če pa se damo poučiti Kristusu in če iz evangelija vedno bolj spoznamo, kaj je božje kraljestvo, o katerem je Kristus dejal, da ga naj najprej iščemo in da se nam bo vse drugo navrglo (prim. Mt 6, 33), se bomo vedno bolj zavedali,

da je božje kraljestvo naš življenjski prostor. Kakšen je ta življenjski prostor in kakšno bi moralo biti naše življenje v njem oziroma kakšni bi morali biti mi sami, nam pod različnimi vidiki pripovedujejo evangeliji in apostolska pisma. Druga prošnja očenaša je spodbuda in vabilo, da odkrivamo in vedno bolj spoznavamo božje kraljestvo iz božje besede. Čim bolj ga bomo v veri odkrili in spoznali, tem ponižneje, iskreneje in zaupneje bomo molili: Pridi k nam tvoje kraljestvo. V življenju pa bomo vedno bolj izkušali, kaj od nas zahteva in za nas pomeni, ko Bog uslišuje našo prošnjo, seveda le, če vse to jemljemo zares.

Alojzij Šuštar, nadškof

Alojz Rebula

Točka Omega

Kristusov zmagoslavni klic se je preko grebenov dvajsetih stoletij prikobalil do nas. Odmevati ni nehal niti sredi noči modernega absurda. Najpretresljivejši trenutek krščanske liturgije je še zmerom tisti „Aleluja!“, ki se na vsako velikonočno jutro v trojnem crescendo razlega v slavo Vstalemu. In dvajseti koncil je vrgel to zmagoslavno alelujo v novi čas, ko je njegovo sporočilo, sporočilo dveh tisočev škofov od Aljaske do Nove Zelandije, pozvalo današnjega člo-

veka k radosti in k upanju: GAUDIUM ET SPES.

Evangelij je kaj več kot kakšen moralistični priročnik: evangelij je predvsem napoved Zmagoslavja. Napoved nekega konca in obljuba nekega začetka.

Kdaj bo ta konec?

„Pridi, Gospod Jezus!“ to ni samó pričakovanje pisca Apokalipse. To je v bistvu pričakovanje vseh krščanskih generacij.

Nešteti poskusi identifikacije Antikrista, predhodnika konca, z

raznimi Kristusovimi sovražniki v zgodovini, od Nerona do Hitlerja, dokazujejo, da praktično ni bilo stoletja, v katerem se to pričakovanje ne bi oglasilo.

Na zadnji dan pred letom 1000 — *Mille et non plus mille!* — je to pričakovanje zraslo v vesoljno odrevenelost. V naših dneh razne krščanske ločine, od jehovcev do adventistov, priganjajo to pričakovanje do delirične psihoze.

No, temu apokaliptičnemu zboru so se v zadnjem desetletju pridružili tudi fiziki, vojaški strokovnjaki, izvedenci za populacijo in celó oceanografi. Tudi če človeštvo pušti ležati v skladiščih svojih pet tisoč atomskih raket, za konec ni treba nič drugega kakor to, da vse gre naprej, kakor gre: še pred človekom bodo izumrli ozračje, rastlinstvo in oceani. Apokalipso napovedujejo danes povsem nemistični duhovi.

Človek bi dejal, da pri vsem tem ostaja še najmanj apokaliptično razpoložena katoliška Cerkev. Sploh je zanimiva ugotovitev, da je do vprašanja paruzije ohranila v vseh časih izrazito doktrinalno zadržanost. Iz te zadržanosti ni stopila niti v najbolj kritičnih trenutkih svoje zgodovine, ko bi si lahko na primer iz svoje ogroženosti pomagala s tem, da bi identificirala Antikrista v tej ali oni osebnosti ali gibanju. Dogmatika se je vse do danes ukvarjala s problemom paruzije bolj obrobno. Tudi homiletiki je apokaliptični vidik dokaj tuj. Prav tako ga boš redko zasle-

dil v krščanski literaturi.

Skratka, za katolicizem je značilno, da gleda brez vsakršne psihoze na dogodek, ki je konec koncev *raison d'être* vsega njegovega oznanjevanja, saj je odrešenje brez paruzije, torej vstajenja od mrtvih, nesmisel. Janez XXIII. je celó v nekem govoru z zdravo kretnjo zavrnil nekakšno alarmiranost ljudi, „ki govorijo tako, kakor da smo pred koncem sveta.“

Čeprav ni bila doslej še nobena doba objektivno tako apokaliptična kot naša — grožnja jedrskega uničenja, demografska eksplozija, okuženje zemeljskega plašča, filozofija ničā —, pa v katolicizmu ni zaznati kakšne bolestne apokaliptične mrzlice. Prej je mogoče reči nasprotno. Teologija se na primer iz svoje dosedanje vertikalne razsežnosti preusmerja v horizontalno, za katero je pomemben predvsem človek, v svoji odprtosti čedalje večjemu počlovečevanju. V svoji skrajni konici je ta teologija celó tako malo apokaliptična, da že prehaja tisto nevarno mejo, ko se eshatološko bistvo krščanskega sporočila izvotljuje v imanentizmu, če že ne v sociologizmu.

Z eno besedo, v katoliški duhovnosti danes skoraj ni sledu o kakšnem zaznavanju angelov pokončevalcev. Bloyev vzklík ob prelomu stoletja „Pričakujem kozake in Svetega Duha!“ nam danes, v objektivno mnogo bolj apokaliptični konstelaciji, zveni eksotično. Še več lahko rečemo. Čez morje krščanske misli je zapihal veter optimizma, v katerem ne prevla-

duje ravno dih z ledeniških vrhov večnostnega. In vprašanje je, ali je to pristni veter Pavla, Avguštna ali Tomaža, kaj šele Pascala.

S tem seveda ni rečeno, da Duh ne more zaveti nad nas tudi z vonjavami podledeniških gozdov, z vsemi strastnimi vonjavami zemlje. Eno je gotovo: da tudi ta veter ne bo mogel spremeniti drevesa Križa, ki je vsajeno v samo osrčje tega morja, v osladno lipo. Zato ostaja odprto vprašanje, ali se pred našimi očmi ne kodra samo površina, medtem ko Cerkev ostaja v svojem skritem misteriju to, kar je bila: skala, katere se bomo ali oprijemali ali ob katero se bomo razletavali.

A tudi če v tem optimističnem vetru hočemo videti v celoti vetje Duha, ostaja kot zadnja beseda v kristjanovem slovarju napisan Konec. Za kristjana gre zgodovina v neko neizbežno točko Omega.

Njegovemu okusu je prepuščeno, da si jo lahko zamišlja kadarkoli.

Trditev, da je človeštvo šele na začetku svoje poti, ima pač zase toliko kot trditev, da gre nasprotno proti svojemu koncu.

Tako na primer kristjan, ki je razpoložen apokaliptično, ni prav nič prisiljen, da v svoji predstavi odrine ta konec za obzorje milijonov let. Le zakaj bi moral biti v tem pogledu treznejši od strokovnjakov, od polemologov do oceano grafov?

Kristjan pa, ki ima manj posluha za glas poslednje trobente, bo imel prav tako dovolj razlogov, da se takšnim računom nasmehne. V

kateri dobi se človek ni čutil tako ali drugače omrežen od apokaliptičnega občutja? In kako naj bo takšna kozmična prelomnica, kakršno bo pomenila paruzija, odvisna na primer od neuspeha jedrskega sporazuma ali od izumiranja planktona?

Toda prvi, ki je zavrnil takšno vrtanje, je bil Kristus sam: toliko radovedni so bili namreč že sami apostoli.

„Tega ne ve niti Sin človekov!“

Namesto da bi pojasnil skrivnost, je navrgel za teologa še eno: ali ni bil vendar Človek-Bog v eni sami vsevedni božji osebi? Kako torej ni mogel vedeti?

Zato kristjanu ostane samo, da spoštuje misterij, ne da bi se naslajal z njegovim razvozljavanjem, zatekajoč se v neko več ali manj adventistično kabalistiko. Dovolj mu je vedeti, da konec bo. Ali čez tisočletja ali čez stoletja ali čez desetletja, to je samo vprašanje datuma. Tako ali drugače bo to zanj jutri: s smrtjo bo tudi sam v Koncu. In konec vsega bo zanj samo gala predstava po generalki — osebni sodbi —, ki bo zanj verjetno že izčrpala bistvo dramskega učinka.

Skrivnost stvarjenja

Bog je začetek vseh bitij, ki se razvrščajo po dvigajoči se lestvici. Od prvobitne materije pridemo prek organskih in živih bitij v območje duhovnega življenja v človeku in dosežemo na vrhu vsega ustvarjenega višek v duhovih, ki jih imenujemo angele, v bitjih s čistim razumom.

Vse, kar je, je ustvarjeno. Bog je vse poklical v bivanje zato, da bi stvari napravil deležne svoje popolnosti in svoje ljubezni. Prve strani svetega pisma nam v preprostih, a globokih besedah, polnih prisodob, prikazujejo izvor vesoljstva in človeka. Če velja proces razvoja k vedno popolnejšim

bitnostim, proces, ki ga ponazarja sedanja znanost, se ta popolnoma sklada z dinamiko razodetja, ki postavlja človeka vrh vsega stvarstva.

Bog je neskončno višji od sveta in človeka in se neskončno razlikuje od njiju. Toda zato jima ni tuj in oddaljen, saj deluje v vseh stvareh in jih ohranjuje v bivanju in njihovem razvoju k prihodnjim ciljem. Bliže jima je, kakor pa je človek blizu sam sebi. V stvarstvu, posebno v človeku, se kakor v zrcalu odražajo sledovi božje modrosti in veličine. V knjigi psalmov beremo:

„O Bog, naš Gospod! Kako čudovito je tvoje ime po vsej zemlji!
Kadar gledam tvoje nebo, delo tvojih prstov,
mesec in zvezde, ki si jih naredil:
kaj je človek, da se ga spominjaš,
ali sin človekov, da skrbiš zanj?
In vendar, naredil si ga le malo nižjega od angelov,
s slavo in častjo si ga ovenčal;
dal si mu oblast nad deli svojih rok,
in vse si podvrigel njegovim nogam!“

človekova veličina in beda

Človeku, vrhuncu in povzetku stvarstva, je dal Bog nalogo, izpopolnjevati stvarstvo in ga usmerjati k Njemu, ki je njegov cilj in Gospod. Zato je prejel posebno podobnost z Bogom glede razuma

in glede svobodne volje, kar je znamenje suverenosti. Samo svobodna ljubezen je namreč lahko Bogu všeč. Nedoumljiva skrivnost je, da se svoboda, znamenje najvišje ustvarjene bogopodobnosti z

Bogom, more prav tako zavestno dvigniti zoper Njega, kakor se mu more podrediti. Toda izkušnja uči, da je to mogoče, in razodetje potrjuje, da se je to zgodilo. Velika žaloigra je prevrgla red v človeštvu in v zgodovini.

Začetnika človeškega rodu, ustvarjena po božji ljubezni, da bi prišla k Bogu, sta se iz sebičnosti in napuha Bogu uprla in sta sama sebe postavila za namen in merilo svojega hotenja. To je pomen simboličnega pripovedovanja o padcu prvih ljudi, Adama in Eve, o čemer beremo na prvih straneh sv. pisma.

Tako je bilo vse človeštvo potegnjeno v padeč začetnikov svojega rodu. Razodetje pravi, da sta bila prva človeka ne le dobra v takšnem pomenu, kakor so po naravi dobra zemeljska bitja, ampak sta bila tudi sveta, to se pravi polna božjih darov. Bila sta deležna božjega življenja in božjega prijateljstva. Prav ta svetost prvih ljudi in njihova izredna deležnost božjega življenja sta bili uničeni po izvirnem grehu. Človek je ostal kakor nag, nemiren v stiku z vesoljstvom, še bolj pa brez reda v notranjosti svoje osebe.

Prvi greh je vsejal v človeškega duha seme upora in povzročil ostro razklanost med čuti in voljo. Nered v svetu, predvsem pa človekova telesna smrt, sta posledica tega: „Po krivdi enega človeka je prišel greh na svet in po grehu smrt,“ pravi apostol Pavel. Iz istega razloga je uporni angel, satan, ki je zapeljal prve starše, postal

„knez tega sveta“, kakor ga je imenoval Jezus.

To pa ne pomeni, da sta človek in svet postala sama v sebi nekaj zlega; ostala sta še vedno božja stvar in zato sama v sebi nekaj „dobrega“. V sv. pismu beremo: „Ti si poklical k bivanju vse stvari in oblikuješ za odrešenje vse narode zemlje.“ Tudi po izvirnem grehu je ostala človeška narava še sposobna za dobro in svoboda, da sprejme ali odkloni položaj, kateremu se ne more izogniti in ki je včasih zelo boleč. V njej je neozdravljivo, čeprav podzavestno domotožje po Bogu in po nesmrtnem življenju z njim. Odtod je versko iskanje vseh narodov; tu je korenina neutešenosti človeškega srca, ki je nemirno, dokler se ne spočije v Bogu.

(Tajništvo za nekristjane pri apostolskem sedežu)

Listina o pravicah družine in izseljenci

Nastanek listine

Škofje udeleženci V. škofovske sinode v Rimu v času od 26. septembra do 25. oktobra 1980 so obravnavali stvarni položaj vernih in njihovih družin. Srečujejo se s številnimi težavami, predvsem pri uveljavljanju svojih pravic. V mnogih deželah je družina že ogrožena kot ustanova in temelj družbe, predvsem z laicistično zakonodajo o zakonu in družini.

Na podlagi zbranih informacij iz različnih dežel sveta so sinodalni očetje predložili papežu potrebo, da se objavi listina o pravicah družine, ki bi naj bila uradni dokument Svetega sedeža, namenjen predvsem vladam z namenom, da spoznajo, kaj zahteva Cerkev in verniki potrebujejo za zdravo družinsko življenje. V predlogu so nakazali točke, ki naj bi jih vsebovala listina, ker so osnovne pravice družine.

Papež je predlog sinodalnih očetov sprejel in tako se je začela priprava za dokončno sestavo listine. Upošteva ga že v konstituciji Familiaris consortio, objavljeni 22. novembra 1981 in jo je že tudi napovedal.

Sestavljena je bila posebna študijska komisija iz predstavnikov različnih uradov Svetega sedeža.

Ta se je posvetovala s strokovnjaki iz različnih delov sveta. Prvi osnutek je bil poslan 60 škofijskim konferencam s prošnjo za pripombe in predloge.

V začetku se je mislilo, da bo listina kmalu sestavljena in izšla istočasno s Familiaris consortio, a se je delo zavleklo. Njena vsebina se je potem obravnavala na VI. škofovski sinodi in ob koncu zasedanja te sinode, 22. oktobra 1983, je papež listino podpisal. Potem se je zavleklo delo v tiskarni in je bila lahko objavljena šele 24. novembra 1983.

Poluradno glasila Svetega sedeža L'Osservatore Romano je na dan objave v svojem komentarju določno navedlo, da je listina namenjena predvsem vladam in vladajočim, a je istočasno tudi poslanica vsemu človeštvu. Cerkev ponovno brani družino pred napadi in uničevalnimi nameni sodobne družbe in zato tako odločno poudarja njene pravice.

Pravice družin emigrantov in izseljencev

Člen 12 listine pravi, da imajo družine izseljencev enake pravice kot družine domačinov. Potem nadaljuje:

a) Družine izseljencev imajo

pravico, da ohranijo svojo kulturo, in pravico do pomoči pri vključevanju v skupnost, za katere dobro tudi same prispevajo svoj delež.

b) Delavci izseljenci imajo pravico, da čim preje pridejo k njim družine in živijo skupno družinsko življenje.

c) Tudi begunci imajo pravico, da pridejo k njim družine, ki se niso mogle umakniti z njimi. Pri tem jim mora družbena oblast pomagati.

Zelo važen je prvi del člena, ki govori o pravici do ohranitve lastnega kulturnega življenja. Ta ni omejena niti časovno niti na generacije, traja toliko časa, kot se družina hoče te pravice poslužiti in uveljaviti.

Kaj vključuje pravica ohraniti in gojiti svojo lastno kulturo tudi na tujem?

Kultura je zelo širok pojem, lahko pa rečemo, da je celota duhovnega in stvarnega življenja naroda z značilnostmi, ki so lastne njegovi naravni posebnosti in zgodovinskim koreninam. Obsega področja človekovega umskega, zlasti umetniškega, znanstvenega in stvarnega ustvarjanja ter delovanja. Sloni na jeziku in tradiciji, ki se predajata iz roda v rod.

Temelj kulturnega življenja, ki ga naj ohranja družina emigranta, je jezik, govornica. Ta je sistem za govorno in pisno sporazumevanje in ustvarjanje. Samo po jeziku, pogovoru v družini in pisani besedi se predaja tradicija in ohranja ter bogati lastna kultura. Tuj jezik

okolja te funkcije ne more vršiti.

Časovno ta pravica lastnega kulturnega življenja ni omejena. Nadškof Šuštar je v predavanju pri Slovenski kulturni akciji v novembru 1982 sicer omenil, da s tretjim rodom preneha izseljenstvo, vendar s tem ni rečeno, da nehajo pravice. To nam potrjuje mnogo dejanskih primerov v svetu. V Velikem Buenos Airesu lahko srečaš izseljenca Albanca iz Calabrije v Italiji. Ta pripoveduje, da že štiristo let ohranjajo svoj jezik in kulturo. So brez lastnih šol, a njihov jezik in kulturno posebnost ohranjajo družine. Pogovorni jezik v njihovih družinah je albanski, kar ni ovira za dvojezičnost in odnose z okoljem. Tudi fašizem jih ni strl in uničil.

Tudi med nami imajo to dolžnost družine, vse brez izjeme. Zmorejo, če hočejo. Predvsem je to odvisno od matere, ker je največ časa z mladim rodом, njena prizadevanja pa mora podpirati tudi oče, ko se vrne iz dela in v prostih dneh. S tem se nič ne nasprotuje okolju, temveč samo koristi in bogati. Človek, predvsem mladi, v sodobnem svetu, ki obvlada dva jezika ali več, ima odprti dve okni, dva dostopa v kulturni svet, je duhovno bogatejši.

Kulturna posebnost družine v emigraciji in izseljenstvu spada med osnovne človekove pravice. Oblast jih mora spoštovati, spoštovala pa jih bo, če bodo prizadete družine to zahtevale. Morda

je to v sedanjih časih večkrat težko, a je ponekod vladajočim treba dopovedati, da človekovih pravic npr. nimajo samo gverilci in njihovi pomagači, katerim se kljub kršenju pravic njihovim žrtvam ne bi smelo skriviti niti lasu, ampak velika večina miro-ljubnega prebivalstva in v to ve-čino spadajo tudi emigranti in iz-seljenci.

Emigrantska ali izseljenska skupnost mora družinam pomaga-ti do ohranjanja lastnega kul-

turnega življenja ter do pravil-nega vrednotenja in uporabe dvo-jezičnosti. Najti se mora pravi-len odnos do jezika dežele, v ka-teri se nahaja in s katerim se sporazumeva z večinskim prebi-valstvom izven doma, v katerem študira in ga uporablja na delov-nem mestu ter ga posredujejo družbena občila. Temu vprašanju se mora posvečati posebna po-zornost in upoštevati vsakokrat-ne razmere ter potrebe.

Avgust Horvat

Anton Stres

Kaj je vera ?

V prejšnji številki DŽ smo po-natisnili 5 člankov prof. dr. Antona Stresa, ki jih je objavil v „Družini“. Danes ponatiskujemo 2 nova Streso-va članka in pa 2 članka prof. dr. Franceta Perka, dekana Teološke fa-kultete v Ljubljani.

Včasih so nam najbližje in naj-bolj domače stvari najmanj znane. Mogoče velja to tudi za vero. Ko-liko neustreznega govorjenja in pisanja o veri srečujemo! Pa ven-dar postaja tudi do vere človeška misel vedno bolj privlačna.

Odstranimo najprej dve neu-strezni, a zelo pogostni predstavi o veri. Mnogi še danes enačijo vero in (ne) znanje. Vera naj bi nastala zato, ker si ljudje niso znali razložiti naravnih pojavov (groma, sončnega mrka, bolezni, nastanka in razvoja življenja ipd.).

Če torej Bog je, mora biti po tej teoriji znanstveno ugotovljiva, ob-jeektivna, naravna sila. Ker pa zna-nost takega Boga ni odkrila, hkra-ti pa ponuja bolj utemeljene razla-ge, lahko vera brez škode izgine in bo do tega prej ali slej tudi prišlo. Znanost bi naj bila torej smrtni sovražnik vere in začetek njenega propada.

Na podlagi te domneve je bilo popisane neznansko veliko pa-pirja. In vendar popolnoma zastoj. Danes vemo, da znanost vere že zato ne more uničiti, ker bistvo vere ni v razlaganju raznih poja-vov iz narave ali življenja. Znanje seveda vpliva tudi na verske pred-stave. A ne samo nanje. Tudi na umetnost. Župančičev verz: „Od-hod. In zažvižgal je vlak skozi

mrak...“ ne bi mogel nastati v srednjem veku. Kot umetnost uporabljata tudi vera spoznanja svojega časa, a samo kot sredstvo, s katerim izraža nekaj drugega. Zato bistvo svetopisemskega sporočila, ki uporablja predstave svojega časa, ostaja v veljavi tudi tedaj, ko njegove (ne)znanstvene predstave ne držijo več. Saj tudi Dantejeva poezija zaradi razvoja znanosti ni izgubila umetniške vrednosti.

Pač pa sledi iz tega nekaj zelo pomembnega. Znanost ne bo nikoli odkrila Boga, ker Bog ni naravna sila. Ker ga torej s samim znanstvenim postopkom ni mogoče ne dokazati ne ovreči, se je za vero vanj treba svobodno odločiti. To odločanje ni neutemeljeno, ni nerazumno, še manj z razumom skregano. Razum lahko celo uvidi, da je razumno, da ni vse zgolj razumno. Skrivnost ni zid, ob katerem bi se um zdobil, ampak ocean, ki um preplavi in ponese s seboj. Verni človek ve, da je verovati pametno, da je z umom popolnoma združljivo. Ve pa tudi, da sam razum za vero še ne zadostuje, ampak mu k temu odločilno pripomore poleg milostnega božjega povabila svobodna odločitev. „Gotovo se vera opira na razloge, saj z njo umevamo resničnost. Vendar pa je vera svobodno dejanje naše volje, ko se ta zaupno vrže v božje naročje, potem ko smo enkrat prišli do točke, kjer nimá znanost več kaj povedati“ (J. Calvet).

Po drugem, mogoče še bolj razširjenem predsodku pa naj bi bila vera samo subjektivno čustvo, ki

se človeka pollašča, ko se počuti nemočnega pred soljudmi, oblastjo, ob nesrečah, neuspehih ali izgubah svojih najdražjih. Vera naj bi bila tolažilna izmišljotina življenjske preizkušnje. Ali pa naj bi si vero izmišljala družba, da z njeno pomočjo laže drži svoje člane v pokorščini. Zato naj bi bila vera človekova odtujenost oziroma posledica te odtujenosti.

A tudi ta razlaga ne more zadovoljiti in jo mnogi že opuščajo. Za vernega človeka Bog ni samo vir tolažbe, zaupanja in občutka varnosti, temveč tudi velikih zahtev. Vera ni omama, ki človeka uspava, temveč veliko prej neusmiljena ostroga, ki mu ne da miru. Ko je Jezus Petru rekel, da ga bo nekdo drug opasal in odvedel, kamor ni hotel (prim. Jn 21, 18), je s tem dosti nazorno nakazal bistveno značilnost vseh velikih religioznih osebnosti, ki jih je Nekdo odvedel, kamor sami sprva niso nameravali: Abrahama iz Ura, Mojzesa iz Egipta, Elija na goro Horeb, apostole v čisto drugačno življenje, kot so si ga prvotno zamišljali. Verni človek Boga prvenstveno ne dojema kot potrjevanje v lastnih željah ali pričakovanjih, ampak kot tistega, ki jih postavlja pod vprašaj, jih kritizira in spodbuja dalje, naprej, onstran, drugam... Vera vključuje nenehno spreobračanje.

Kaj naj bi potemtakem bila krščanska vera? Vera je vera: je izvirna, svojevrstna, posebna drža, na katero sicer marsikaj vpliva in ima različne zgodovinske po-

dobe. Vendar je tako kot znanje, proizvodna dejavnost, politično-družbena odgovornost, ljubezensko razmerje do soljudi, kulturno-umetniško doživljanje ali družinsko-vzgojno prizadevanje pristna in enakovredna človeška razsežnost. Poleg razmerja do zunanje narave in razmerja do soljudi je vera tretja dimenzija: razmerje do Absolutnega, Neskončnega, Edinstvenega, Vključuje celega človeka. Je popolna dovzetnost in odprtost za najbolj nesluteno, najbolj neverjetno, najvišje, skrajno. „Pri Bogu ni nič nemogoče“ (Lk 1, 37). Kot vseobsegajoča osebna drža vedno bolj oblikuje in poenoti celotno življenje. V veri dojema človek svet in sebe kot veliko, nezasluženo milost, kot zastonj podeljeni dar, in ne kot posledico brezosebne nujnosti ali slepega naključja. Tako vera nujno vključuje tudi upanje in ljubezen. Upanje v smiselnost življenja, ljubezen kot odgovor na nezasluženo podarjenost vsega, kar sem sam sebi in kar so zame drugi in svet okoli mene.

„Verovati se pravi reči Bogu: jutrišnji dan bo lepši kot današnji, stvari, ki si mi jih dal, so zame jamstvo onih, ki jih zame še hraniš; govoril si mi dovolj, da bom lahko do smrti zaupal tvojemu molku. Vera je torej kot neke vrste upanje, zakoreninjeno v hvaležnosti“ (G. Thibon). Vera je dojemanje sveta in življenja kot ene same besede, prispodobe, sporočila, obljube; kot bolj ali manj oddaljenega odmeva, v katerem se na različne, kdaj tudi navidez nasprotujoče si načine izreka skrivnostna, ljubeča Neizrekljivost. Vera pa ni toliko osebna pobuda, temveč bolj odgovor na vabilo. Vera je dojemanje bivanja kot razmerja. „V začetku je bila Beseda...“, v začetku, v jedru, v nosilni strukturi sveta je nesimetrija, svoboda, osebno razmerje, ki ga vzpostavlja Večni Neskončni. In kot taka razrešitev dileme: ali zadnja samota ali razmerje je vera kot življenje iz Razmerja in zanj tudi zadnje njegovo osmišljanje. (Družina 22 — 1984)

Kako naj se Cerkev vede do družbenih ureditev?

Družbene ureditve se razlikujejo tako kot ljudje in njihove življenjske razmere. Ker je življenje silno zamotano, pričakovanja in interesi ljudi pa zelo različni in nemalokrat celo protislovni, ni mo-

goče enkrat za vselej določiti, kakatera družbena ureditev je ljudem najbolj koristna. Sicer poznamo splošna načela o pravi človeški družbi. V njej naj vladajo pravičnost, svoboda, enakopravnost in vsi

naj bodo soudeleženi pri družbeni blaginji in političnem odločanju. Bolj podrobno razčlenjuje ta načela Splošna izjava OZN o človekovih pravicah. Kljub temu pa na podlagi teh načel še ni mogoče določiti, katera družbena ureditev je najboljša, ker jih — vsaka po svoje — upoštevajo mnoge. Politiki se sicer trudijo, da bi prikazali svojo zamisel kot najbolj ustrezno. Toda to so bolj politično propagandne in ne moralne sodbe.

V zgodovini se je že zvrstilo veliko družbenih reformatorjev, ki so si drznili trditi, da bodo s svojo družbeno revolucijo na tej zemlji uresničili božje kraljestvo. Danes nam to ne zveni samo smešno, ampak tudi vemo, da je vsako enačenje božjega kraljestva in kakšne posvetne ureditve pačenje krščanstva. Kdor ju enači, ni več kristjan v pravem pomenu besede. Božje kraljestvo se ne vzpostavlja z revolucijami in gospodarskimi reformami, ampak s spreobrnjenjem in prerojenjem, katerega zadnje dejanje bo naša smrt in vstajenje, se pravi vzpostavitev novega neba in nove zemlje. Kristjani verujemo in upamo v tako človeško prihodnost, kot je sami iz svojih lastnih moči ne moremo doseči. Glede možnosti božjega kraljestva na tem svetu se torej velja spomniti na Jezusovi prisposobi: „Nihče na staro obleko ne prišije zaplate iz neudelanega blaga; sicer nov našiv od stare še kaj odtrga in nastane še večja luknja. In nihče ne deva novega vina v stare mehove, sicer vino mehove razžene in bo uničeno vino

in tudi mehovi. Novo vino je marveč treba devati v nove mehove“ (Mr 2, 21—22). Naše prizadevanje na tem svetu je podobno bolj ali manj posrečenemu krpanju, božje kraljestvo pa bo novo stvarjenje. „Glej, vse delam novo“ (Raz 21, 5).

Toda če smo morali zavriniti vsako enačenje božjega kraljestva in kakšne zemeljske družbene ureditve, moramo sedaj zavriniti tudi drugo skrajnost, v katero zapadejo tisti kristjani, ki menijo, da lahko ostanejo brezbrizni in se jim ni treba prizadevati za stalno izpopolnjevanje življenjskih razmer. Res je sicer, da lahko kristjan živi iz vere, upanja in ljubezni v vsakih okoliščinah. S tem pa ni rečeno, da so vse razmere enako dobre in sprejemljive. Pričakovanje božjega kraljestva nikogar ne odvezuje njegovih tostranih odgovornosti. Zadnji koncil je te stvari zelo jasno postavil na pravo mesto. „...pričakovanje nove zemlje ne sme oslabiti, marveč spodbuđiti

vnemo za delo na tej zemlji, kjer raste tisto telo nove človeške družine, ki že more dati nekak obris novega sveta. Zato je zemeljski napredek treba sicer skrbno razlikovati od rasti Kristusovega kraljestva, vendar pa je ta napredek, kolikor more prispevati k boljši ureditvi človeške družbe, velikega pomena za božje kraljestvo“ (CS 39, 2).

Zaradi teh bistvenih krščanskih načel Cerkev ne predlaga več svoje „katoliške“ družbene ureditve, ampak samo vztraja pri nekaterih splošnih moralnih načelih. Nobe-nega političnega programa ne misli več „posvečevati“, še manj pa se s kakim od njih preprosto izenačiti. Njeni verniki imajo možnost izbire sorazmerno različnih družbenih in političnih opredelitev. Odločajo se lahko po svoji vesti in se zavzemajo za različne rešitve družbenih in političnih vprašanj, vse dokler je to združljivo z osnovnimi moralnimi načeli pravičnosti, svobode, enakosti in soudeležbe vseh pri blaginji in odločanju. Cerkev postaja politično pluralistična. Zaveda se, da njena vloga ni v tem, da odobrava ali celo teo-riško upravičuje kako družbeno ureditev, ampak v tem, da preroško opominja na nezadostnosti te ali one ureditve, da spodbuja k popolnejšim rešitvam, predvsem pa, da skupaj s sv. Pavlom opozarja, da naj bodo, „kateri ta svet uživajo, kakor bi ga ne uživali — zakaj podoba tega sveta preide“ (1 Kor 7, 31).

Ker se Cerkev noče povezovati z vodilno skupino, jo nekateri dolžijo političnega nasprotovanja in jo kar preprosto uvrščajo med sovražnike naše ureditve. Vendar je to zmotno in krivično. Cerkev ni zadržana do ene ureditve zaradi spogledovanja s kakšno drugo politiko, ampak zato, ker mora biti zadržana do vsake politike. Če pa radi poročamo, kako Cerkev kritizira neurejene razmere kje drugje na svetu, se ne bi smeli čuditi ali pritoževati, če stori kdaj kaj podobnega tudi pri nas.

V svetu vedno bolj brezobzirnih in nasilnih političnih ter gospodar-skih imperijev, ki hočejo spraviti vse pod svojo nadvlado, je toliko bolj pomembno, da ostanejo krščanske Cerkve od njih čimbolj neodvisne. Tudi če jim to vedno ne uspe, je nujno potrebno. In medtem ko mnogi usmerjajo človeško pozornost samo k tostrani blaginji ter zožujejo človekov smisel in njegove razsežnosti na gmotno blaginjo in družbeno-politično uveljavitev, je še toliko bolj nujno, da Cerkev odločno vztraja pri svojem nenadomestljivem verskem in moralnem sporočilu: „Kaj pomaga človeku, če si ves svet pridobi, se-be pa zavrže ali pogubi“ (Lk 9, 25). Seveda pa bo s tem svojim versko-moralnim delovanjem posredno prispevala tudi k boljšim družbenim rešitvam. „Iščite najprej božjega kraljestva in njegove pravice in vse to vam bo navrženo“ (Mt 6, 33).

(Družina 25, 1984)

Znanost in vera: napetost-nasprotje-sožitje ?

Morda je drzno in na prvi pogled neutemeljeno trditi, da je napetost med znanostjo in vero stara toliko kot človeški rod. Vemo, da se je prava znanost pojavila pozno. Znanost v svojih začetkih in vera sta v starem in srednjem veku stopali tako tesno druga ob drugi, da ju tedaj skoraj ne moremo ločiti. Teologija, ki je v službi vere, je veljala dolgo za kraljico znanosti. Vendar globlja analiza pokaže, da nikdar ni manjkalo med njima napetosti. Znanost (in njena predhodnica magija) ponuja človeku znanje in z njim moč za obvladovanje sveta. Vsa je utelešena v neposredni realnosti, v tem, kar more človek vsaj na neki način preveriti. Vera pa vabi človeka v obzorja, ki presegajo svet, v globine, do katerih človekovo znanje ne seže. Da dosežemo z očesom svoje notranjosti objekt vere, ne zadostuje razum, še celotni človek z vsemi svojimi zmožnostmi ne; potrebno je nekaj, kar nam je podarjeno, kar imenujemo milost. Ta pa ni zadeva znanosti, temveč stvar našega notranjega duhovnega izkustva. Zato ni nenavadno, če kdaj izkustvena znanost z nezaupanjem gleda na vero kot na nerealni fantazijski svet. Pa tudi svet vere lahko dela krivico upravičenim pri-

zadevanjem znanosti.

Začetek te napetosti med znanostjo in vero lahko vidimo v svetopisemskem opisu človekovega padca, kjer kača ponuja človeku spoznanje kot moč, namesto vere in zaupanja v Boga: „Odrple se vama bodo oči in bosta kakor Bog“ (1 Mz 3, 5).

V novem veku, ko se je porajala prava sodobna znanost, je napetost pogosto preraščala v nasprotovanje predvsem v miselnem svetu naše zahodne civilizacije. To je bilo obdobje ločevanja znanosti in teologije in postavljanje upravičenih meja med znanostjo in vero. Nasprotovanje je povzročilo medsebojno obtoževanje in preziranje. Znanost je samozavestno podirala verske predstave in napovedovala, da bo svetu iztisnila zadnjo skrivnost ter tako uničila vero. Zastopniki vere so se branili in po eni strani poviševali vero nad znanost, po drugi pa so dokazovali znanstvene osnove svojega nazora. V tem boju sta obe strani večkrat prešli meje svojega področja.

Posebno brezkompromisen je bil boj v času scientistično usmerjene znanosti v 19. stoletju. Tedaj se je tudi oblikoval pojem „znanstvene-ga svetovnega nazora“ v nasprotju z verskim nazorom, kar je pre-

vzel tudi dogmatični marksizem. Prav ta boj pa je prečistil stališča in meje med znanostjo in vero. Razvoj različnih znanosti je pripomogel k pravilnejšemu pojmovanju verskega sveta krščanstva in tako so medsebojna obtoževanja in nasprotja polagoma prenehala. Zanimivo je, da je najprej prišlo do zblížanja na področju tako imenovanih antropoloških znanosti, kjer se znanost in vera srečujeta v človeku. Vera se vse bolj obrača k človeku v njegovi individualni in družveni stvarnosti, znanost pa, čeprav metodično ateistična, pušča odprt prostor za vero.

To stanje napetosti v sožitju in razumevanju med znanostjo in vero je odsevalo tudi iz simpozija „Znanost in vera“, ki sta ga v prvi polovici maja priredila v Ljubljani rimsko Tajništvo za neverujoče in Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Splošna ugotovitev simpozija je bila: Znanost in vera si med seboj ne nasprotujeta; sta različni ravni človekovega spoznanja ter se v službi človeku lahko dopolnjujeta. Znanstvena spoznanja o začetkih vesolja in življenja, ki so še vedno bolj hipoteze kot resnično védenje, ne dokazujejo obstoja Boga, a ga tudi ne zani-kajo. Naivno bi bilo pričakovati, da bo znanost prinesla neke podatke v prid veri v osebnega Boga. Po našem krščanskem pojmovanju je sicer Bog svetu imanenten, je v globini sleherne stvari, vendar je hkrati popolnoma transcendenten tako, da ga znanost in njeni instrumenti nikdar ne morejo dose-

či. Bog, ki bi ga dokazala znanost, ne bi bil Bog. Seveda pa prav tako ne more nihče v imenu znanosti zanikati obstoja Boga.

Pri nas je tema „znanost in vera“ še posebej aktualna zaradi tega, ker v našem miselnem svetu zaradi vpliva dogmatičnega marksizma še vedno ni premagana miselnost o nasprotju med znanostjo in vero. Še vedno so v nekaterih dokumentih izjave o veri kot zablodi, še vedno nekateri govorijo o „znanstvenem svetovnem nazoru“ v nasprotju z verskim nazorom, še vedno so nekateri v skrbeh, kako bo veren učitelj uskladil svoje versko prepričanje z znanstvenim podajanjem snovi. Upamo, da bo simpozij prispeval k spremembi miselnosti v nekaterih krogih naše družbe in tako tudi k polnejši enakopravnosti vernih pri nas.

Omenjeni simpozij pa ima širše razsežnosti, kot je bilo poudarjeno tudi v naših sredstvih družbenega obveščanja. V sedemdesetih letih je namreč skoraj zamrl javni dialog med marksisti in kristjani. Ljubljanski simpozij je po več letih prvi poskus v mednarodnem svetu oživiti ta dialog. Z veseljem moremo ugotoviti, da je ta poskus uspel, morda celo bolj, kot smo mogli pričakovati. Žal, razen dveh udeležencev iz Nemške demokratične republike ni bilo strokovnjakov iz vzhodne Evrope, kjer večinoma še vedno vlada uradna teorija o nasprotju med znanostjo in vero.

Znanost in vera sta dve razsež-

ni področji človekovega udejstvovanja, ki moreta odločilno vplivati na prihodnost človeštva. Danes, ko se poleg drugih tudi ideološka nasprotja zaostrena do skrajnih meja in vse to grozi človeštvu z nepopravljivim uničenjem, je vsak korak medsebojnega razumevanja dragocen. Simpozij „Znanost in

vera“ je pokazal na možnost medsebojnega razumevanja na načelih strpnosti, pluralnosti in boljšega medsebojnega poznavanja. Napetosti v človeški družbi so nujne, važno pa je, kako jih rešujemo; vodijo lahko v rastoča nasprotja ali v dinamično sožitje.

(Družina 23 — 1984)

Ali je možen dialog med vernimi in nevernimi?

Kdo bi rekel: To je nesmiselno vprašanje. Saj živimo verni in neverni stalno skupaj, se neprestano pogovarjamo, skupaj delamo in rešujemo razna vprašanja. Tako smo v nenehnem dialogu vsakdanjega življenja. Kdo drug bi pa lahko trdil prav nasprotno: verni in neverni se nimamo kaj pogovarjati. Živimo na dveh različnih bregovih in vsak po svoje presoja različna življenjska vprašanja. Oba odgovora sta možna, možen pa je tudi prav nasproten odgovor: Prav zato, ker živimo skupaj, pa smo hkrati na dveh bregovih, je potreben dialog, ne samo na ravni vsakdanjega življenja, temveč tudi o globljih vprašanjih, ki nas ločujejo. Vendar ostane vprašanje, ali je tak dialog možen? Ali je možen dialog na ravni nauka, in to ne samo o vprašanjih vere in nevere oziroma verskega in materialističnega svetovnega nazora, temveč tudi o te-

meljnih idejnih izhodiščih glede posameznih vprašanj, ki so pomembna bodisi za posameznika ali za skupnost?

Pred leti je Tajništvo za neverujoče v Rimu izdalo poseben pravilnik za dialog z nevernimi. Ta dokument tudi postavlja vprašanje o možnosti in upravičenosti dialoga glede nauka. Navaja nekatere pomisleke: „Ali se more v primeru, da priznavamo kako absolutno resnico, dialog spraviti v sklad s prepričanjem, da smo v posesti takšne resnice; zdi se namreč, da pripravljenost za dialog vključuje dvom o absolutnosti sleherne resnice. Ali je možen dialog, če sobesednika izhajata iz dveh različnih miselnih sistemov? Če je res, da dobi vsaka trditev svoj določni smisel le v odnosu do celotnega sistema, ali ni potem izključena možnost resničnega dialoga, kadar dve strani izhajata iz dveh različ-

nih sistemov?"

Kljub tem pomislekom odgovarja omenjeni dokument pozitivno. Dialog na ravni nauka je možen in koristen. Kristjani smo sicer prepričani o absolutnosti razodete resnice same po sebi, toda naše poznavanje resnice je vedno nepopolno in relativno. Tudi ateistična stališča nam lahko pomagajo h globljemu in pravilnejšemu pojmovanju resnice. Le tisti, ki svoje spoznanje resnice enači z resnico samo, ni sposoben za dialog.

Vendar so za vsak dialog potrebni nekateri pogoji: medsebojno zaupanje, ozračje svobode in spoštovanje nazora, ki ga zagovarja sobesednik. Predvsem pa je potrebno obojestransko prepričanje, da je tak dialog res koristen. Zaradi pomanjkanja teh pogojev se vse do danes ni mogel razviti pravi dialog med vernimi in nevernimi na ravni nauka. Po letu 1960 so zamrle pobude skupnosti „Paulusgesellschaft“, ki so v šestdesetih letih obetale začetek dialoga med marksisti in kristjani. Na obeh straneh manjka medsebojnega zaupanja, preveč pa je strahu pred različnimi manipulacijami in instrumentalizacijo dialoga. Zlasti pa manjka zavesti o koristnosti takega dialoga. Zdi se, da marksistom uradne sovjetske smeri še od daleč ne pride na misel, da bi se pogovarjali z vernimi o vprašanih nauka. Njihovo pojmovanje marksizma in vere je tako ekskluzivno, da ne vidišjo v takem pogovoru nobene koristi. Priznati je treba, da se tudi na krščanski strani dobijo taki, ki

odklanjajo dialog z nevernimi, zlasti z marksisti, in to iz različnih razlogov. Nekateri jim ne zaupajo, drugi menijo, da ne moremo kristjani iz pogovora z marksisti ničesar pridobiti.

Kako je z možnostmi dialoga med vernimi in nevernimi pri nas? S strani Cerkve, lahko rečemo, danes ni za tak dialog nobenih ovir. Zainteresirani smo za dialog z našimi marksisti, vendar je morda premalo pobud v tej smeri, zlasti s cerkvene strani. Ozračje svobode se je toliko razčistilo, da omogoča ustvarjalni dialog. Morda nam še manjka pravega zaupanja zaradi različnih okoliščin, v katerih živimo.

Med našimi marksisti je že dalj časa resno zanimanje za religiozne pojave in jih sociološko uspešno raziskujejo. Vedno več je takih, ki pojava religije ne obravnavajo z apriorističnimi ocenami dogmatičnega marksizma, ampak z merili sodobnih socioloških raziskav religije. Veliko o tem pišejo in tako na neki način tudi začenjajo dialog o teh vprašanih. Tem moramo verni prisluhniti, tudi ob tem se lahko bolj osvestimo in poglobimo svojo vero. Skratka, lahko rečemo, da je pot za dialog med vernimi in nevernimi pri nas odprta, da se ta dialog na različnih ravneh že začenja in obeta se mu prihodnost.

Dialog nima namena pridobivanja ali prepričevanja drugače mislečih, temveč le boljše medsebojno poznavanje, približevanje resnici, ki jo moramo vsi vedno znova iskati, in s tem tudi ustvarjanje

boljših medsebojnih odnosov. Vendar je pravi dialog daleč od lažnega pomirjevanja in ustvarjanja umetnih skupnih izhodišč. Zavedati se moramo tudi različnosti in jo sprejeti ter upoštevati. Potrebno je priznanje pluralnosti in s tem pravila, da moramo drugega sprejemati takšnega, kakršen je, to se pravi v njegovi drugačnosti.

Ob sklepu simpozija „Znanost in vera“ je predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Janez Milčinski poudaril, da je ta simpozij pokazal, kako je kulturni, politični in znanstveni pluralizem v današnjem svetu velika prednost za človeško skupnost. Simpozij sam je bil primer dobrega dialoga, ki je resnično prispeval k medsebojnemu razumevanju in zblíževanju. Je tudi pozitiven odgovor na zastavljeno vprašanje, ali je dialog med vernimi in nevernimi mogoč.

Zdi se pa, da se laže pogovarjamo v mednarodnem okolju kot sami med seboj. Ali je morda naš duhovni prostor premajhen? Ali smo bolj odprti navzven kakor med seboj? In vendar nam je dialog življenja kot soočanje naših idejnih izhodišč, da bi se mogli bolje razumeti in zaživeti pristne humane medsebojne odnose.

Kristjani smo prepričani, da se v bivanjskem dnu vsakega človeka srečujemo z njegovim Stvarnikom. Dialog ima zato za nas globlji pomen, je tako rekoč molitev, v kateri nam božji Duh daje razumevanje, nas vodi in zedinja v eno.

(Družina 24 — 1984)

NOVA KNJIGA

Stane Kos:

Stalinistična revolucija na Slovenskem (1941-1945) I.

Naša revija je prejela v oceno novo knjigo, ki jo je izdal junija 1984 v samozaložbi v Rimu Stane Kos. Natisnila jo je Mohorjeva družba v Celovcu. Ima 366 strani. Knjiga ima 8 poglavij:

1. poglavje: Slovenci v prvi Jugoslaviji
 2. pogl.: Trije miselni krogi v predvojni Sloveniji
 3. pogl.: Začetek vojne
 4. pogl.: Začetki stalinistične revolucije na Slovenskem
 5. pogl.: Revolucija na pohodu
 6. pogl.: Samoobramba pred stalinistično revolucijo
 7. pogl.: Od jeseni 1942 do pomladi 1943
 8. pogl.: Od pomladi 1943 do zloma Italije
- Epilog: Kočevski proces in partizanske likvidacije nasprotnikov.

Avtor pravi v uvodu, da je ta knjiga „prvi poskus nekoliko bolj razčlenjenega in celotnega odgovora“ na vprašanje, kaj se je v Sloveniji med vojno v resnici zgodilo.

Oceno knjige bomo objavili čimprej.

Slovenska misel, vzpluj,
vrzi se do nebes!
Razpni se! Po razponu tvojih kril
bo meril narod čilost svojih sil...

Župančič

Janez Pavel II. v Švici

Apostolsko potovanje Janeza Pavla II. v Švico je trajalo od 12. do 17. junija. Švica pa je tudi v verskem pogledu raznovrstna. Na zahodu države, zlasti v Ženevi in okrog nje, prevladujejo kalvinci, v sredi okrog Berna, Züricha in proti Baslu ter Sankt Gallenu pristaši reformirane švicarske Cerkve, ki jo je uvedel Zwingli, ostali del Švice proti vzhodu in jugu ter osrednji kantoni (Schwyz, Uri, Luzern, Ober in Niederwalden) pa pretežno katoliški. Danes se nad 50 odstotkov Švicarjev prišteva h katoliški Cerkvi.

Letalo je najprej pristalo na letališču Kloten pri Ženevi, kjer ga je pozdravil predsednik švicarske konfederacije za 1984 Leon Schlumpf. Od tam je sv. oče takoj odpotoval z manjšim letalom v Lugano na jugu države, kjer živijo v kantonu Ticinu italijansko govoreči Švicarji. Na mestnem stadionu je opravil sv. mašo in poudaril, da ni krajevne Cerkve, ki ne bi bila povezana z drugimi in z Rimom. Omenil je tudi 400-letnico smrti sv. Karla Boromejskega, ki je bil tudi škof Lugana.

Iz Lugana je sv. oče poletel v Ženevo, kjer ima svoj sedež Svetovni svet krščanskih Cerkva, v katerem je vključenih 300 raznih krščanskih skupnosti iz 105 različnih držav s približno 400 milijoni vernikov. Srečanje s protestantskimi predstavniki je bilo v skupni molitvi in v izmenjavi stališč. Janez Pavel je jasno povedal, da je katoliška Cerkva prepričana, da je kljub nekaterim ohlapnostim in napakam v zgodovini v celoti ostala zvesta apostolskemu izročilu in veri cerkvenih očetov, za kar daje jamstvo rimski škof, ki je vidno znamenje cerkvene edinosti. Nato je naštel stvari, ki povezujejo katoliško Cerkvo z drugimi krščanskimi Cerkvami: krst, Sv. Duh, molitev, skrb za pravico in mir v družbi, za reveže in za tiste, ki so oropani človekovih pravic.

Nato se je napotil v pravoslavno središče Chambesy pri Ženevi, ki ga je ustanovil 1966 pravoslavni patriarh v Carigradu. Tu sedaj potekajo

priprave na sklicanje vsepravoslavnega koncila.

V Fribourgu na slavni katoliški univerzi se je papež sestal z redovniki in redovnicami in nato s profesorji univerze; nato še s teologi, z diplomatskimi predstavniki, z zastopniki judovske skupnosti, z verniki v parku La Poya, kjer je zanje maševal, zvečer pa na drsalnem stadionu z mladino.

V kraju Kehrsatz pri Bernu, kjer je sedež švicarskih protestantskih cerkva, je papež omenil oba švicarska reformatorja, Zwinglija in Kalvina. Bila sta pomembni osebnosti svojega časa, je dejal, toda s tem, da znova dajemo poudarek njunemu delu, še nikakor niso odstranjene ovire za edinost, kajti še vedno ostajajo osrednje razlike v našem verovanju.

Pri srečanju s člani zveznega sveta švicarske republike v podeželski rezidenci v kraju Lohn jih je pozval, naj odprejo Švico tistim, ki bežijo pred nasiljem ali zapuščajo domovino zaradi silnega pomanjkanja.

Tudi obisk kraja Flüeli, kjer je živel „oče švice“ samotar sv. Nikolaj iz Flüe (1417—87), je papež izrabil za poziv k solidarnosti. Če je svetnik v svojem času pozival rojake, naj delajo za mednarodno pomirjenje in se ne mešajo v zadeve drugih, ter tako postal utemeljitelj splošno znane švicarske nevtralnosti in s tem narodnega bogastva, pa je treba danes dodati, da švicarsko gospodarstvo in bančni sistem ne smeta biti, čeprav nehote, podpora oboroževanju in vojskovanju v svetu in mednarod-

nim krivicam.

Ves dan se je papež pomudil v srcu katoliške Švice, v Einsiedelnu, kjer je benediktinski samostan in slovita Marijina božja pot. Tu se je sestal s škofi, duhovniki in laiki. Nekateri duhovniki so osporavali duhovniški celibat, izrekli željo, naj se pripusti k prejemanju zakramentov osebe, ki so se ločile pa znova poročile, terjali večje razumevanje za sobrate, ki so zapustili duhovništvo, ter bolj splošno rabo splošne odveze. Sv. oče je v svojih govorih ostal v svojih stališjih nepopustljiv.

Škofe (teh je 10, škofij pa 5: Lugano, Chur, Sankt Gallen, Basel ter Ženeva-Lozana-Fribourg) je pozval, naj bodo povezani med seboj in tudi s papežem. Škofom in duhovnikom je dejal, naj ne bodo malodušni in naj v središče svojega življenja postavijo molitev in evharistijo in naj pričujejo z življenjem.

V Einsiedelnu se je sestal tudi s časnikarji, obiskal bolnike v tamkajšnji deželni bolnišnici, zvečer pa se posvetil mladim. Dejal jim je, da kadar kritizirajo, naj to storijo v težnji, da gradijo, ne pa razdirajo, in naj ljubijo Cerkev.

Predzadnji dan obiska je bil v Luzernu. Dopoldne je bilo srečanje z izseljenci in begunci. Prišlo jih je 15.000 iz 26 narodnosti. V Švici je na delu 900.000 tujcev, beguncev pa je 40.000. Tem švicarji na splošno niso naklonjeni. Papež je poudaril, da je človek najprej človek, šele nato delavec. Razne narodnostne skupine je pozdravil v njihovih jezikih, tako Slovence, Hrvate, Čeha in Slovake, Ukrajince, Litvance in Madžare

ter Vietnamce, druge pa v angleščini in francoščini.

Popoldne je maševal za švicarske katoličane nemškega in retoromanskega jezika. Govoril jim je o krščanskem upanju, ki daje moč sredi nadlog in težav. V času, ko se zdi, da se najvišje vrednote rušijo, in se čuti svet zavoljo sporov med Vzhodom in Zahodom, Severom in Jugom vedno manj varen, ostaja upanje v Gospoda, ki vodi po varni poti.

Zadnji dan je bil v mestu Sion (nemško Sitten) v kantonu Wallis. V bližini je v Econu ob Ženevskem jezeru semenišče tradicionalističnega, od Cerkve suspendiranega nadškofa Lefebvra, ki je 9. junija letos posvetil 26 novih diakonov in subdiakonov.

Tudi sv. oče je posvetil nove duhovnike in jim priporočil, naj bodo

možje molitve, uboštva, služenja, zvesti škofu in papežu. Ljubijo naj Cerkve sedanjosti, takšno kot pač je, v bogoslužju naj se držijo obstoječih predpisov, medsebojno pa bratsko podpirajo.

Pri molitvi angelovega češčenja je omenil pomen gora, ki vabijo v božji objem, pred odhodom pa povabil ves svet, naj se uči od švice sožitja med različnimi jeziki in kulturami.

Zadržanje švicarskih protestantov ob papeževem obisku je bilo zadržano, hladno, poročanje v sredstvih družbenega obveščanja vljudno, toplo in prisrčno ter sproščeno je bilo v krajih, kjer so katoličani v večini. Vsekakor pa lahko pribijemo, da je bilo to ekumensko potovanje sv. očeta zelo koristno za odnose med katoličani in protestanti

Umrl je nadškof Jožef Žabkar

24. maja so v Gorici pokopali nadškofa Žabkarja, ki je vse svoje življenje posvetil vatikanski diplomatski službi. Jože Žabkar je bil rojen 1914 v Ljubljani, teologijo je študiral v Innsbrucku in na Gregorijani v Rimu, dosegel licenciat iz filozofije in teologije, nato pa še doktorat iz cerkvenega prava. Duhovnik je postal 1939 v Ljubljani.

Najprej je bil prefekt v škofovih zavodih, potem pa odšel v Rim nadaljevat študije. Kot prvega Slovenca so ga sprejeli na akademijo, kjer se šolajo vatikanski diplomati, 1948 je že v službi na vatikanskem diplomatskem predstavnstvu v Pragi, v

petdesetih letih pa v Kongu. Zaradi nezdravega podnebja je zbolel in poklicali so ga v Rim, kjer je na državnem tajništvu opravljal odgovorne naloge. 1967 je postal stalni opazovalec apostolskega sedeža pri UNESCO v Parizu. 2 leti pozneje je postal naslovni škof nekdanje škofije pri Gospe Sveti in hkrati apostolski pronuncij na Finskem ter apostolski delegat za skandinavske države. Postopoma je postal pronuncij tudi za Švedsko, Norveško in Island. Zaradi zdravja se je 1981 odpovedal tem službam in ostal v Rimu kot svetnik na državnem tajništvu. Bil je tudi zastopnik apostolskega sedeža na helsinški konferenci.

Drugi venec

V pijanost me potaplja ta Tvoj dar,
ta ogenj, ki me hoče razdejati,
porušil je ponosni grad prevar,
nemir ta kruti zdaj se z mano brati.

In z novim vinom mi natakaš vrč,
vse težje in močnejše kot mladost je,
s pestmi me biješ, tršimi od grč,
kot vse, ki so na zemlji Tvoji gostje.

In na zemljó mi dnevi so začarani,
kot s kodri sem ovil zapestja s travo,
a vem, da norec sem, ljubimec várani.

Samo nemir Tvoj zvest mi je vsekdar
in čas beži, kot Bistrica gre v Savo,
med nebom, zemljo sem pojoč ovčar.

I

V molitev naj se razboli beseda,
ki zanjo trgam se s Teboj, moj Bog!
Propadlega poberi me v svoj krog,
bolest po Tebi me ko rja razjeda.

Besed Te prosim, da srce odtoči
odvišno kri za davek Tvoj, o Kralj!
Za sina, ki je šel za srečo v dalj,
ne prosí siva mati bolj pomoči.

Besed, oj kot ljubezni je objem,
kot trta močnih: do vseh lin se vz-
kjer sopejo po Tebi žejna usta. [pnem,

Srce zavrglo mir je delopusta
in vriska, kakor rezgeta vihar —
v pijanost me potaplja ta Tvoj dar!

III

Med nebom, zemljo sem pojoč ovčar,
ujel v srce sem plodnosti požar,
in luči vseh studentev v njem mi polje^{ljo}
in zlate sončne sulice ga koljejo.

O, naj iz mene vdre življenja moč,
privri svetloba, belec dirjajoč,
da spletem grivo ti z dlanmi razgretimi,
in pošljem v dalj te s sanjami razpetimi.

Zakril bi rad, da sem spomin na deda,
in vse, prav vse razdal, razdelil sebe,
vso dušo vsakomur, ki mimo hodi.

Zatajil deda... Milostljiv mu bodi,
zdaj vem, kako me divja žalost grebe,
ko pušča samega ovac me čreda.

Ko pušča samega ovac me čreda
in ne bom strigel več njih mehkih
bojim se že prezebanja in cunj, |run,
rumen obraz že zdaj mi kaže beda.

In vendar, kaj je dni prebela volna:
snežinke v soncu, na jeziku sol?
šepeteš, da je kratka pot domov
in da ne pojde z mano skrinja polna.

Zato popotni vse naj razneso,
le milost daj, da grlo se izpoje,
še preden Smrt potiša pesmi moje!

Saj zanjo sem zamešeno testo
in čutim jo, ko rast me najbolj pali.
O, kakšni prsti so življenje stkali!

O, kakšni prsti so življenje stkali
in kaj so mi v to culo zavezali,
da z njo potepal bi se v večni čas
in Smrti večno rogal se v obraz!

A kadar je nositi jo težko,
pod glavo bi jo dal in vzel slovo
od vseh stvari, ki sem se z njimi družil,
da včasih rad bi s Smrtjo se okužil.

Miru bi rad pred gladnim hrepenenjem,
čeprav pomlad preraste me z zelenjem,
morda se koprnenj znebi mrlič.

Pil bom. Kje so zidanice ključi?
Hrepenenje v nezavesti me ne muči,
pred njim drhtim kot žrtveni kozlič.

Pred njim drhtim kot žrtveni kozlič,
pred hrepenenjem, nožem, ki ubija,
vendar rasto zenice kot brstič,
lepote hrepenenje je gostija.

Razpet sem med slastjo življenja smr-
do blaznosti, Lepota, te bom pil, |ti,
v prešernem plesu z mano se zavrti,
ob tvojih nogah čelo bom razbil!

Ti vredna si, da moja kri ti streže,
počakaj, kmalu gležnje oškropi ti,
ne beži kot v daljave modre ptič!

Ojoj, Gospod moj, pal sem v strašne
ni to upor, da nočem Ti služiti, |mreže,
Ti veš, da sem sam ubog hudič!

Ti veš, da sem samo ubog hudič,
veš, kakšnih rož si vdihnil krvi blaz-
Ti, Bog; ki daš utripati golazni, |ni,
zardeti češnji, kot da je deklič,

ki daš, da soncu se razgali grič,
zasej se vame in srce izprazni,
odreši me sveta, te težke kazni,
da bom ostal s Teboj brez vsakih
prič!

Na dnu vsega se peniš Ti, si Ti,
Ti, jezero, neskončno hladni vali,
šele pri Tebi vse se umiri.

Da boji bi pri Tebi se končali!
Tako sem slab, le up se Te drži,
Ti Gospodar si duše in živali!

Ti Gospodar si duše in živali!
 Ah, duša, v gobavih dlaneh zlatnik,
 v dlaneh, ki krči skopi jih bolnik,
 Ti čakaš, da iz njih se zakotáli.

Kdaj še so za Gospoda Te priznali,
 vendar me mami svobodni Zvodnik,
 ljubezen, sen o sreči, groze krik,
 da padam kot pod kamenjem drhali.

Pomagaj, milosti naloži jarem,
 brez Tebe ni mi pomoči, Gospod,
 kako naj sam Zvodniku glavo sta-
 rem?

Pritisnem usta naj na rob posod,
 ki še diše po Tebi, Vinu starem,
 s poljubom težkim snubiš me povsod!

IX

S poljubom težkim snubiš me povsod,
 ne šteješ v zlo molitev mi izdavljenih,
 za zdravje jok mi daš ko grenek plod,
 ne vprašaš za račun o dneh zapravlje-
 nih.

Lepota! Ti! Poznam te skoz tančico
 solzá kot sonce skoz žareč oblak,
 spoznal sem, revež, zlato te pšenico,
 za glad do zdaj dobil sem ovsenjak.

Ti si nebo in zemlja, jaz pa volil
 odpadke zvezd in sadja sem lupine,
 krvav izpraskal sem se iz zablod.

In vendar si za pevca me izvolil.
 Če hočeš, da bom Tvoj in poln vedri-
 pokličiči k soncu me na sinji prod! |ne,

Pokličiči k soncu me na sinji prod,
 da vredno tamkaj proslavim Tvoj god.
 Zgarel sem se za svatovsko obleko,
 dlani ko usnje so in ne ko mleko,
 za ples pripraven nisem, sem bolj trd,
 v obraz —če ne bi sanjal— bil bi grd.
 Me ljubiš? Vsaj za norčeka me porabi,
 da Tvojim vriskal v srečni bom poza.
 |bi!

O, kdaj uzrl bom luči Tvojih miz!
 Morda še ni raztrgan padcev niz,
 tako globoka duše je kotanja!

Morda hudo bo, da še solz bom stradal,
 vendar bom s pesmijo srce prebadal,
 ukaz Tvoj v krvi k petju me priganja.

XI — XIV

— — — —
 — — — —
 — — — —
 — — — —

MAGISTRALE

V molitev naj se razboli beseda,
 pijancu si zaupal ta svoj dar,
 med nebom, zemljo sem pojoč ovčar,
 zapušča me ovac, oblakov čreda.

O, kakšni prsti so življenje stkali,
 pred njim drhtim kot žrtveni kozlič,
 Ti veš, da sem samo ubog hudič,
 Ti Gospodar si duše in živali.

S poljubom težkim snubiš me povsod,
 in kličeš k soncu me na sinji prod,
 ukaz Tvoj v krvi k petju me priga-
 nja.

Berač bi bil brez svojega vriskanja,
 samo srce imam od vseh stvari,
 srce je sadež, ki diši, diši.

Kmečki upori na slovenskem

Na slovenskem ozemlju nastaja v 15. stoletju en sam enoten stan kmečkih podložnikov. Kmet je vezan na zemljo in na osebo zemljiškega gospoda. Političnih pravic slovenski kmet nima. Te imajo edino plemstvo, duhovščina in meščani, ki tvorijo stanove in imajo zastopnike v deželnem zboru.

Na Slovenskem se je v tem času pričelo uveljavljati denarno gospodarstvo. Vrednost denarja pa je začela v Evropi počasi padati (zaradi slabšega materiala v kovancih, zlato je prišlo v Evropo preko Španije) ter so naraščale cene kmečkim pridelkom in obrtnim izdelkom. Zato so potrebovali fevdalci vedno več denarja. Z vso silo so začeli pritiskati na svoje podložnike, da bi si povečali dohodke. Zahtevali so nove dajatve; poleg

davkov pa so pritiskale na ljudstvo še druge nesreče: pogosti roji kobilic, lakota, kužne bolezni, turški napadi. Vse to je povzročalo nepopisljivo stisko.

Ko kmetje niso več videli drugega izhoda, so se združili v kmečko zvezo (nemško: zveza = „Bund“, odtod naš „punt“). Kmetje so se pripravljali na oborožen upor. Znaki upornih kmetov so bili kmečki čevelj, petelinje pero in zimzelen za klobukom. Cilj kmečke zveze je bil boj proti fevdalcem za „stare pravde“, to je za pravice in za tiste dajatve, ki so bile zapisane v starih urbarjih.

Prvi večji upor je izbruhnil med nami na Koroškem l. 1478. s središčem v Ziljski dolini. Ob prvih kmečkih napadih na gradove so vpadli istočasno ob Soči navzgor

čez prelaz Predel Turki in upor kmetov razbili. S tem so napravili plemičem veliko uslugo.

Drugi veliki upor leta 1515., imenovan slovenski upor, se je hitro razširil po vseh slovenskih deželah. Kmetje so navalili na gradove, jih rušili, požigali in pustosili ter se tako maščevali za storjene krivice. Uporniki so prvotno hoteli doseči le znižanje dajatev. Toda cesar je ugodil plemičem in jim poslal svojo vojsko na pomoč. Ta je kmete razmeroma lahko premagala, ker ti niso imeli skupnega vodstva. Plemiči so se za upor strašno maščevali. Ujete kmete so obešali na drevje, natikali na kole, rezali jim nosove in ušesa, naložili pa so jim še poseben puntarski davek.

L. 1573. je zopet prišlo do velikega upora. Mnogi slovenski kmetje na Štajerskem in Kranjskem so se priključili hrvatskim podložni-

kom v Hrvatskem Zagorju. Ta upor se imenuje hrvatsko-slovenski upor. Vodstvo je prevzel kmet Matija Gubec, pomagal pa mu je Ilija Gregorić. Uporniki so v bistvu hoteli odpraviti fevdalni red. Toda zaradi slabe oborožitve, deloma pa tudi zaradi neveščega vodstva, so plemiči premagali oddelek za oddelkom kmečke vojske. Matija Gubca so v Zagrebu kot „kmečkega kralja“ v zasmeh kronali z razbeljeno krono. Potem so ga raztrgali, privezanega na štiri konje.

Kmečki upori niso dosegli nobenega izmed zadanih si ciljev. Zato so se ponavljali vse do začetka 19. stoletja in so se končali šele s kmetско odvezo. Bili so pozitivni le v toliko, kolikor so skupno s protestantsko reformacijo postavili temelje slovenskemu narodnemu prebujenju.

(Po Inzkovi Zgodovini Slovencev)

Slomškovi pregovori

Je v mladih letih setev, bo v starih dobra žetev.

Bogastvo ne da modrosti in za denar se poštenje ne kupi.

Stori le, kakor te pamet uči, in ne oziraj se na druge ljudi.

Svet se po samih šolah ne poboljša, ako starši doma pravega dna ne položijo.

Kdor slabe nauke daje, strup prodaja.

Prevelika čast in hvala ti ne bode prida dala.

Kaj pomaga še tako čedna lupina, ako jedro ni dobro.

Naj bo hiša še tako srečna, vedno ji sonce ne sije.

Kdor v jedi in pijači mero drži, učaka starih dni.

Kdor stradal ni, ne ve, kako kruh diši.

Kdor mir ljubi, ne bo nikdar na izgubi.

Za mladino za mladino

MIRA, BABICA IN ELEKTRIČNI ŠTEDILNIK

Na binkoštni ponedeljek je prišla Jasna v šolo z novo zlato verižico okrog vratu, France pa je nosil na roki bleščečo zapestno uro. Tako so vsi vedeli, da sta bila za binkošti pri birmi in da so ju botri lepo obdarovali. Mira je dejala, da je verižica zares zlata in da je zelo lepa.

„Splača se iti k birmi,“ se je pošalila. „Lepe darove dobiš. Ko ne bi bilo treba toliko stvari verovati, bi tudi jaz šla k birmi.“

Meni gre zmeraj na smeh, kadar kdo v razredu tako govori. Toda naš župnik mi je zabičal, da se ne smem nikomur posmehovati, zato Miri nisem nič rekel. Ona pa je bila najbrž v formi za pogovor, zato je vprašala Jasno:

„Káj pa vam škof naredi pri birmi?“

Jasna je začela resno razlagati:

„Škof nas na čelu mazili s sveto krizmo in nas blagoslovi, mi pa

sprejmemo Svetega Duha.“

„Ali si tudi ti prejela Svetega Duha?“ je vprašala Mira.

„Seveda,“ je pritrdila Jasna.

„Kakšen pa je Sveti Duh?“

„Saj veš, da ga ni mogoče videti,“ je odgovorila Jasna.

„In kljub temu veruješ, da je?“ je spet vprašala Mira.

„Da...“ je rekla Jasna, toda videti je bilo, da se je že malo zmedla.

„Jaz verujem samo v tisto, kar vidim,“ je zmagoslavno izjavila Mira. „Prav čudim se ti, Jasna, kako moreš verovati. Pri spoznavanju narave smo se vendar učili, da duhov ni.“

Jasna ni odgovorila. V zadregi se je prestopala z noge na nogo in grizljala obesek z likom Matere božje, ki ji je visel na verižici okrog vratu.

Potem sem jaz rekel:

„Ti, Mira, si ravno takšna kot naša babica.“

Jasna in Mira sta se ozrli vame. Mira je čakala, kako bom nadaljeval. Moja babica je zelo stara in je že imela 86 let. Zato si Mira ne more predstavljati, kako naj bi ji bila podobna. Moral sem ji razložiti.

„Tudi moja babica ne verjame, dokler se ne opeče.“

„Uf, Tonček, spet nekaj mešaš,“ je rekla Mira.

„Ne morem ti pomagati, če si takšna kot naša babica. Lani smo kupili električni štedilnik, toda babica ni verjela, da je to štedilnik. Ni imel dimnika niti gorišča. Povedali smo, da plošče ogreva električni tok, ki prihaja po žicah. Babica je otipala žico in takoj ugotovili, da je hladna. Povedala je, da smo neumni, da verujemo vse mogoče bedarije. Vrgli smo denar stran, trgovci pa se nam smejejo v pest. Kako naj mrzla žica ogreje štedilnik? je vprašala babica. Vedela je, da toplo greje in mrzlo hladi. Potem je še dodala, da žica ni votla in zato ne more po njej teči električni tok. Vidiš, Mira, ti si cela naša babica. Ne verjameš, česar ne vidiš. Misliš, da tisto, česar ne razumeš, ne obstaja. Ne moreš si misliti, koliko smo se morali truditi, da smo babici razložili, kako električni tok greje štedilnik.“

„Kako ste jo prepričali?“ je bila radovedna Jasna.

„Ne mi, sama se je prepričala. Prijela je razbeljeno ploščo in se opekla. Potem je rekla, da nekaj

pač mora biti za vsem tem.“

„O, za električni tok vsi vemo, saj smo se učili v šoli!“ je rekla Mira.

„Tudi mj vemo za Svetega Duha; učili smo se pri verouku,“ se je spomnila Jasna.

„Sveti Duh je kakor nekakšen električni tok v nas. Ne moreš ga videti, a je zelo močan. Pomaga nam, da smo trdni v veri. Daje nam svoje darove.“ Tako sem razlagal Miri. Prepričan sem bil, da me bo naš župnik pohvalil, ker se nisem kregal, temveč mirno razlagal.

„Toda teh darov vam ni dal Sveti Duh, temveč botri.“

„Darove, da. Saj jih vidim na vas,“ se je smejala Mira.

„Ti tega ne veš, Mira, ker se nisi učila. Darovi Svetega Duha so: modrost, razumnost, sposobnost dobro svetovati, moč, pobožnost in božji strah. Niti enega od teh darov ni mogoče videti, toda zaradi njih postajamo drugačni ljudje.

Nikar se nam ne posmehuj. Ne bodi kakor naša babica pred električnim štedilnikom. Veliko stvari je, ki jih ne vidimo, a kljub temu so.“

Potem je Mira zavrtela glavo in rekla:

„Sicer pa, kaj me briga. Nič ne vem o teh stvareh.“

Mene je veselilo, da je to rekla, pa sem ji priznal:

„Tako je. Nihče ni padel učen z neba!“

To je narodni pregovor, ki sem se ga naučil od naše babice.

Živko Kustić

v družini

ČE NI OTROK

V prejšnjih štirih razmišljanjih smo se srečali z izrazitim zakonskim problemom — otrokom — in z vprašanji, ki so z njim v zvezi: z uravnavanjem rojstev, z vzgojo in s kristjanovim odnosom do telesnega življenja. Otrok je veliko bogastvo in odgovornost zakona ter obenem eden njegovih velikih namenov. „Otroci so zares najodličnejši dar zakona in kar največ prispevajo k blagru staršev“ (CS 50, 1), nam je dejal koncil.

Toda dejstvo je, da je vedno več zakoncev, ki otrok nimajo, ker jih ne morejo imeti. Z velikim veseljem in upanjem so jih pričakovali. Ko jih ni in ni bilo, so storiли vse, da bi z zdravniško pomočjo odstranili napako organizma. Pa kljub temu po vsem storjenem mnogokrat otroka le ni.

To je za zakonca gotovo velika preizkušnja, ki je zelo nevarna, če je ne znata pametno in vzajemno reševati. Zanimivo je, da se tedaj mnogokrat pojavi vprašanje, ki bi moralo biti že zdavnaj razčiščeno: „Ali sva midva pravzaprav za skupaj?“ Kot da nista že davno odgovorila na to bistveno vprašanje dveh, ki želita živeti vse življenje skupaj. In odgovori-

la sta potrdilno: „Seveda sva za skupaj in se bova poročila!“ Ko sta pri cerkveni poroki izgovorila tisto obljubo, da si bosta zvesta v sreči in nesreči, v zdravju in bolezni, verjetno nista pomislila tudi na neko vrsto „bolezni“, ko ne pride in ne pride do spočetja, včasih pa, ko žena nikakor ne more donositi spočetega otroka.

Zanimivo je torej, da se ob odkritju: „Otroka ni in ga verjetno ne bo“, grozeče postavi vprašanje: „Ali sva midva za skupaj?“ Očitno sta se v pripravi na zakon imela rada v veliki meri zato, da bi prišla do otrok. Vzela sta se torej na neki način kot sredstvo za uresničitev nagonske želje po otroku. Ko zdaj le-tega ni, nastaja sumljiva praznina, ki jo je vsekaror treba čim prej in čim trdneje zapolniti. Obnoviti je treba

res čist ljubezenski namen. „Mož in žena sva postala, ker se ljubiva in se želiva podpirati v vsem, posebej v hudem. In če je kdaj potrebno, da se imava še bolj rada, da se še bolj nasloniva druga drugemu ter delava, misliva in čutiva skupaj — je to zdaj.“ Pomisliti morata tudi na to, da se v zakonih, ki imajo otroke, neverjetno hitro zgodi, da začno le-ti odhajati od doma in se mnogi vračajo samo še takrat, kadar starše potrebujejo. Proti koncu svojega življenja sta zakonca skoraj redno kljub svojim otrokom spet sama, kot sta bila sama na začetku zakona. In mnogi taki, ki so imeli otroke, pozneje doživljajo zakonsko krizo. Živela sta za otroke, za sebe skoraj nista imela časa in sta se odtujila drug drugemu. Ko sta se znašla spet sama, nista bila več drug drugega navajena, nista se več znala res globoko razumeti tudi brez otrok. Preveč sta jih vgradila v svoje osebno življenje in premalo ob otrocih razvijala svoje medsebojne globinske odnose.

Vidva torej, ki sta morda že od vsega začetka sama, ker otrok ni, imata lepo priliko, da se toliko bolj navežeta druga drugemu, da poglabljata svojo notranjo usklajenost in skupaj iščeta poti, kako bi svoj zakon živela polno in koristno. Rečeno je bilo že, da imata krščanska zakonca veliko nalogo. Kazati morata s svojo ljubeznijo, razumevanjem, skupnim prenašanjem vsega, lepega in težkega, kako ljubi Kri-

stus Cerkev in Cerkev Kristusa. Kdor doživlja kakršnokoli resnično, pristno ljubezen ali jo vidi, lahko doživlja ali sluti tudi veliko ljubezen do Boga in Boga do človeka. To je pričevanje razumevajočega para, ki se toliko bolj ljubi, ker je bolj preizkušen. To je velika naloga in velik smisel zakonskega para, ki ne more imeti otrok.

Taki pari so tudi na neki način bolj svobodni, manj vezani na sicer neštete dolžnosti, ki jih imajo poročeni z otroki, da se podobno kot samski lahko bolj posvetijo službi drugim. Seveda to predpostavlja čim boljše notranje uje-manje para in določeno človeško in krščansko zrelost. A tudi in še posebej za tak par velja Jezusova beseda: „Kar ste storili kate-remu teh malih, ste meni storili.“ Prava ljubezen zna biti na kakršenkoli način rodovitna. A gotovo je biti tak v dvoje še posebej lepo!

Seveda pa obstaja še ena, zelo lepa rešitev, čeprav tudi ta kajpada ni lahka. Sicer pa — kaj je res velikega in osrečujočega lahko, posebej če gre za otroke? Možna je namreč posvojitev otroka. Še ena zanimivost se pojavi ob tem vprašanju. Navadno zakonca brez otrok ob misli na posvojitev trpko pomislita: „Ali naj torej imava otroka, ki ni najin, ki ne bo nama podoben, ki ne bo najine krvi?“ Tudi ta misel kaže, kako poročeni navadno otroka jemljejo kot svojo lastnino. Za otrokovo prihodnost prav

gotovo ni bistveno otroka roditi, ampak dobro vzgojiti. Marsikatera ga je sicer rodila, a slabo ali nikakor vzgojila. A veliko je že bilo in je srečnih ljudi, ker so jih plemeniti ljudje lepo vzgojili, češar njihovi lastni starši niso znali. Ko taki otroci dorastejo in zvedo, da to niso njihovi telesni starši, večinoma znajo biti izredno hvaležni za duhovno rojstvo po svojih krušnih starših. Goto-

vo pa je treba dobro premisliti in pozvedeti, kakšnega otroka bo sta posvojila, prav zato, ker je takega otroka še nekoliko težje vzgajati.

Skrivnostni, a ljubeči Bog, ki si postal človek. Popolnoma zaupava v tvoje božje načrte. Kaži nama iz dneva v dan, kaj je našina naloga.

Vital Vider

O VERSKEM ŽIVLJENJU IN VERSKI VZGOJI V DRUŽINI

VI. V družini naj vlada ljubezen

Vsa družinska vzgoja, seveda tudi verska mora izhajati — iz ljubezni.

Bog je ljubezen. V svoji ljubezni je zamislil in ustvaril človeka in mu določil blaženo, srečno življenje v večnosti. Ker je človek to srečo zapravil z grehom, ga je Bog v svoji ljubezni rešil iz padca z Odrešenjem po svojem Sinu, ki je za nas postal Človek in za nas umrl na križu. In še nas neprestano do konca časov rešuje, ko biva med nami v sv. Evharistiji in utrjuje s pričujočnostjo ter darovi sv. Duha. Za ohranjanje in razmnoževanje človeškega rodu je Bog k so delovanju izbral človeka, moža in ženo. Povezal ju je v najtesnejši ljubezni tako, da postaneta „eno telo“. In sadovi te njune ljubezni so otroci, ki zakonca še tesneje

povežejo v medsebojni in družinski ljubezni. In iz te izhaja in na njej sloni vsa njihova vzgoja otrok. Zavedajmo se: Bog je izhodišče vsega in vsemu tudi končni cilj! In — Bog je Ljubezen!

Osnova vse vzgoje mora torej sloneti na ljubezni! Z isto ljubeznijo, s katero sta zakonca sprejela spočetje in rojstvo svojega otroka; z isto ljubeznijo, s katero sta ga po krstu sprejela kot božjega otroka, s prav isto ljubeznijo morata sedaj kot oče in mati nadaljevati v otrokovi vzgoji.

Najvažnejše je pri tem otrokovo občutje zavarovanosti. Otrok podzavestno čuti in doživlja svojo varnost in zaščito v ljubezni staršev. Saj že v zibelki joče in kriči, ko čuti osamljenost. In na mah utihne, ko ga mamica dvigne in privije k sebi v naročje ter pritisne k licu.

Zato je tudi takó življenjsko potrebno, da v družini vladata med-

sebojno razumevanje in ljubezen. Če otrok med starši čuti in doživlja nesporazumevanje, trde besede, prepir, zgublja čut zavarovanosti v družinskem okolju in to vzdušje ga odbija ter navdaja s strahom. Kasneje se domačemu okolju odtuji in išče zavetja drugje, verjetno tudi — v slabi družini...

Starši morajo biti s svojo medsebojno ljubeznijo in složnostjo otrokom zgled za življenje. Ljubezen staršev se mora prelivati tudi v njihove otroke in povezovati vso družino. Kajti otrokova duša je kakor nepopisana plošča, v katero se neizbrisno začrtavajo vtisi za vse življenje.

Kako odmeva materina ljubezen v otroku in kako se mu vtisne v srce, nam izredno občuteno opisuje Ivan Cankar v svojem življenjepisnem delu „Moje življenje“.

Ko je dovršil drugo šolsko leto, so ga napravili za ministranta. Stregel je nekoč tudi pri novi maši. Doma so živeli v največji revščini, „ob koruznem močniku“.

Po maši mu je novomašnik dal „svetal groš, čisto nov“. „Prva misel v presilnem zavzetju je bila“ — pripoveduje sam: — „Teci k materi... Mati se bo sama razjokala ob tolikem čudesu!“

Pa se je pred cerkvijo pri štantu ob pogledu na dateljne oglasila skušnjava: „Saj imaš groš! Saj je tvoj ta groš!“ In kupil si je dateljnov „za groš, čisto nov groš“!

Pa se mu je oglasila vest: „s čisto tujim, globokim in grdim glasom“. Izpljunil je datelj, ki ga je imel v ustih, ostalo pest pa

zalučal v potok in si umil cukrene, mastne roke. Legel je v travo in molil, da bi umrl!

„Mati je močnik, od dne do dne, od tedna do tedna... Jaz pa jem dateljne.“ Prišel je domov daleč po kosilu. Mati mu je prinesla ješprenja, ki ga je rad jedel; komaj je pa pokusil, že je položil na mizo leseno žlico...

V strahu ga je mati vprašala, kaj mu je.

„Mati, joj, mati!“ — „Povej!“

In se je izpovedal: „Dali so mi groš, čisto nov, svetel groš. Pa vam ga nisem prinesel, zapravil sem ga po hudobnem, dateljnov sem si kupil! Nič ne bodite jezni, saj bom umrl!“

In končuje pisatelj: „Takrat se je zgodilo nekaj zelo čudnega. Mati me je prišla narahlo za obedve roki, šla je z menoj preko izbe v kot pod razpelo; tam me je pokrižala trikrat povrsti. „Ti moj fant!“ je rekla. Nato je naglas zajokala, sam ne vem zakaj.“ —

Če se zavedamo, kar smo pravkar govorili o medsebojni ljubezni v družini, potem menda dogodek ne potrebuje razlage...

Pa poslušajmo še, kako nam opisuje zadnji večer pred svojim odhodom v ljubljanske šole.

Med drugim pravi: „...da se dá trpeti toliko in tako dolgo, kakor je trpela moja mati, je bil čudež, ki si ga še zdaj ne morem razložiti. Žena je devetkrat močnejša od moža; mati pa devetkrat devetsetkrat... Bog daje materam čudne uganke. Na primer: Kako bi se pripravilo kosilo za osmero lju-

di, če ni groša pri hiši in če ne dá štacunar niti soli na upanje? — Kosilo je na mizi — — —

Dolgo v noč nisem spal. Oče in mati sta bdela. Oče je šival mojo obleko, mati je gladila in spravljala moje perilo. Vroče in zatohlo je bilo v izbi...

Okrenil sem se, da bi zastrl okno, ker mi je rezka mesečina sijala še skozi trepalnice. Ugledal sem mater, ki je klečala ob svoji postelji. V mesečini je bil njen obraz bel in čist, kakor od kamna... Tudi ona se je ozrla name.

„Kaj ne spiš?“ — „Ne morem!“ Vstala je, stopila k meni in me pokrižala; koj nato sem zaspal. Ko sem se ob rani zori vzdramil, sem imel lica vsa mokra od solz.“ —

Morda tudi komu od naših bravcev ob teh vrsticah sili — solza v oči...

Če si zdaj zastavimo vprašanje, odkod v mladem Ivanu tolikšen in globok občutek navezanosti in ljubezni do matere? Ali bomo odgovorili, da mu je pač vse to „bilo prirojeno“? — Ne, nikakor, nikdar!

Tu je prišla v otrokovi duši do izraza tista navezanost na mater in ljubezen do nje, ki je je bil kot otrok deležen že od svojega početja v materinem telesu in ki mu jo je mati izkazovala od vsega početka njegovega življenja.

Koliko žrtev in trpljenja je zahtevala ta njena ljubezen!

S kolikšno nežnostjo ga je materina roka previjala in ga mehko božala, ga ob polaganju v posteljico poljubljala in z znamenjem

križa na čelo priporočala Bogu!

Koliko najnežnejših in najpristrčnejših doživetij, če je pri tem stal poleg zibelke tudi presrečni očka!

Koliko potrpežljivega žrtvovanja in premagovanja je bilo treba, da se je ta ljubljeni malček „izkobil“ iz pleničk in se postavil na nožice“!

Koliko vsakodnevnih lepih in dobrih zgledov se je vtiskalo v dušico tega nebogljenčka pri vsej družinski revščini!

Koliko potrpežljivosti je bilo treba v prigovarjanju, v vztrajanju za dosego tega ali onega potrebne- ga vzgojnega cilja!

Morda včasih tudi nepopustljive — trdote! —

In vse to je otrok podzavestno sprejemal, ker je čutil, ker je doživljal toplino ljubezni...

Zato dr. V. Dermota v „Predavanjih staršem o vzgoji njihovih otrok“ kliče:

„Vzgajajmo z ljubeznijo: tako bo naša vzgoja učinkovita. Vzga- jajmo s krščansko ljubeznijo: tako bo naša vzgoja oblikovala krščan- ske može in žene.“

In isti pisatelj sklepa svojo že navedeno knjižico „Mladi materi“ z „zlatimi“ besedami:

„Draga mlada mati! — Zavedaj se svojega poslanstva in svojega dostojanstva!

Človeški družbi in nebesom vz- gajaš bodoče člane. Ne boj se nobenega truda!

Vztrajaj pri delu, četudi te bo mnogokrat, posebno zaradi tvo- jih poklicnih dolžnosti veliko stalo!

Vendar ne pozabi: tvoj prvi poklic je, da si dobra mati in skrbna vzgojiteljica človeških in božjih otrok.“ —

Zatorej tudi Vider tako pravilno pravi: „Družina je Cerkev v malem, svetišče ljubezni, kjer se razodeva Bog ljubezni.“

In se nadaljuje: „Blagor takim

otrokom, ki jim bo pot do ljubečega in razumevajočega Boga na široko odprta, ker so jim Ga že matere dale spoznati preko svoje dobrote! V dobroti svojih očetov bodo lahko zaslutili po Jezusu razodetega Boga, ki je najboljši Oče.“

Božidar Bajuk

Juan Tavčar

IX

Zopet sem bil v mestu, zopet v mlinu, ki melje za mlinarja, za tistega pa ne, ki je mlet prinesel. Vsega sem pogrešal, kar se je bilo zadnjih šest tednov zvezalo z mojim življenjem: najprej gorski zrak, katerega sem moral zamenjati z izpuhi ljubljanskega barja, pogrešal pa sem posebno kmetske obraze ter se le težko privadil na obrite in umite, posebno težko sem se privadil na vaše ženske obraze in na nemogoče obleke. In kaj naj govorim o svojem delu, ki tako

rekoč nikako delo ni: kakor bi sejal pesek na razorano njivo ali pa pekel potice iz rumene ilovice.

Razkačili so me tudi prijatelji in prijateljice. Kdor me je srečal, mi je silil pod nos, kako krepak in mlad sem videti. Moj zdravnik — da se mi je slaba volja do skrajnosti pomnožila — mi ni dal miru, da me je smel vestno in točno preiskati. Prekljuval mi je hrbet in prsi, tipal me je okrog srca in jeter, potem pa sodil: pljuča kakor hloed, srce kakor risovo in tudi jetra so se prav čedno skrčila do svojega dopustnega obsega. Potem

Je še zakričal: „Zdaj vidiš, kako dober svet pomaga! Da spet ne začneš preveč piti, zverina!“

Tudi gospod Bon me je srečal ter gostobesedil: „Tak si kot roža. Ni vruga, da bi se sedaj ne ženil! Pridi k nam kaj pogledat,“ — med tem časom se je bil revež oženil — „z ženo imava zate že nekaj izbranega.“ Ker ni hotel izginiti v deveto deželo, sem ga pustil sredi ceste, ne da bi mu kaj odgovoril. Še to! Ko sem bil vendar sklenil, da pred enim letom o ženitvi ne govorim!

Vzlic temu sem neprestano mislil na svojega dekliča na Jelovem brdu, in to še celo pri delu, ko sem koval najdaljšočasnejše tožbe. Njena podoba me je obdajala ponoči in podnevi. V sanjah sva hodila na Goro, na Blegaš ter še enkrat preživela šesttedensko skupbivanje pri Presečnikovih. Časih so me ti spomini tako preobdelali, da sem vrgel delo v kot, zapustil suhoparno pisarno ter taval okrog Rožnika in po njegovih plešastih gozdovih, jezen na ves svet in predvsem nase, zaljubljenega starca.

Tisto leto je bila dolga in lepa jesen. Zadnjega vinotoka pa je vendarle malo deževalo, zato je sem čepel v svoji kovačnici. Kar se odpro vrata, vstopi pa moj znanec Danijel s človekom, ki ga prvi hip niti spoznal nisem.

„Tega moža sem pripeljal,“ je spregovoril Danijel. Bil je posvaljkan in jako revno oblečen. Na kozavem obrazu se mu je videlo, da je moral zadnje čase jako ne-

redno in nespametno pijančevati.

Vprašal sem: „Kaj bo, Danijel?“ In znova je odgovoril: „Tega moža sem pripeljal.“

„Pri Presečnikovih vse prav?“

Zadrl se je: „Kaj vem, kdaj sem že od tam ušel! S tem možem govori! Mlačan je z Jelovega brda, in ravno Mlačan bi rad s tabo govoril.“

Sedaj sem spoznal moža, ki ga je pripeljal Danijel.

Mlačan z Jelovega brda je imel bolj majhen grunt, na katerem je redil kakih osem govedi in tudi nekaj drobnice. Travniki so bili pripravljeni in njivice dobre. Ko je stari Mlačan svojemu sinu posestvo izročil, ni imel sicer dolga, imel pa je štiri otroke, ki jim je skoraj toliko izgovoril, kot je bil grunt vred. Po izročitvi se je mladi oženil, ženil pa se je po ljubezni in vzel je deklo, ki je bila prav čedna, ki pa ni imela prav ničesar. Mlačan je torej težko gospodaril in z velikim trudom izsesal vsako leto iz zemlje obresti, ki jih je moral šteti v tujo roko.

„Kaj je s tabo, Mlačan?“

„Nič dobrega ne,“ mi je odgovoril ter se pričel praskati. „Težko se dela in zanič se živi.“

Danijel se je zatogotil:

„Kaj se boš stiskal okrog vogla! Naravnost govori! Dohtarji nimajo časa, da bi ga rezali, kakor režeš ti kruh otrokom. Že vidim, šleva si; bom pa jaz govoril!“

Ali tudi Danijel se je najprej popraskal za levim ušesom. „No, da boš vedel: domačijo bi rad prodal; meni boš pa dal posojila dve-

sto goldinarjev, potem pa greva v Ameriko. Pravijo, da se tam bolje živi kot na Jelovem brdu pod Blegašem. Pa ravno v Ameriko! Mlačan zaradi izgovorjenih otroških deležev, ki mu jih je stari naprtal, jaz pa —“ — tu je nekoliko jecljal — „zavoljo vina in žganja.“

Stokal je: „Pravijo, da je tam prepovedano piti. Pijance zapirajo, da jim shajati ni mogoče. Gotovo tudi mene spreobrnejo in potlej bo Jelovo brdo videlo, kaj se pravi, če Danijel dela!“

Prišel je v jezo: „Kako bom delal! Ko pa bo vsega dosti, pridem nazaj in amerikalanskih tolarjev prinesem, da napolnim z njimi gnojni koš. Takrat se oženim in da koj veste: mlado vzamem in ne kakega starega lonca, ki bi ga bil žalosten ponoči in podnevi. In moja mlada žena bo tudi živela! Dela ne bo imela, samo po travnikih bo hodila gor in dol; da pa ji dolgčas preide, bo trgala pokalice in pokala z njimi ob mlado čelo. Zdaj veš, zakaj hočem v Ameriko!“

„Bo pa že kdo vmes spregovoril,“ sem se zasmel. „Morda Liza.“

„Liza nima nič več vmes govoriti.“

„Od kdaj ne?“

„O takih rečeh ne govorim rad, sem jih že pozabil.“

Danilo se mi je.

Vprašam: „A od tistega večera?“

„Če te take stvari zanimajo, pozvedi na Jelovem brdu! Jaz se

zanje ne brigam več!“

Sedaj se je vmešal Mlačan:

„Ne hodi po ovinkih! Liza se je omožila in karlovškega Anžona je vzela, to je! Mene ženejo dolgovi v Ameriko, Danijela pa ženska! To je!“

Vzkliknil sem: „Torej je Liza le bruhnila v Poljane h gospodu Jerneju?“

„Se ve, da je šla; pa bi bilo tudi čudno, ko bi ne bila šla. Danes je že poročena in koše prenaša po Anžonovih travnikih! To je!“

Danijela je kar davilo in po mizi je udaril z roko. „Molči, azina! Dosti o tej Lizi! Se bo že še kesala, da je vzela tega starca; jest pa sem jest! Danes prodajamo domačijo in o tem govori!“

„Čemu nista šla k notarju v Loko? Tam se taka pisma laže delajo.“

Danijel je zopet imel prvo besedo:

„Kaj bova lazila okrog tujcev! Prišla sva k tebi, ker veva, da si pošten. Morda — sva si dejala — nama napravi samo za štampiljne; če pa sam kupiš, so pa stroški tako tvoji.“

„Jaz naj kupim?“ sem se začudil.

Oni je mirno odvrnil:

„Mislila sva si, da skoraj gotovo kupiš.“

„Za božjo voljo, čemu?“

Danijel se ni dal odgnati: „Mlačan in jaz sva tega mnenja, da je Mlačanova za Prešečnikovim na Jelovem brdu najlepše posestvo. Dva človeka, in naj imata še kaj otrok, bogato redi in brez posebnega de-

la.“

Odgovoril sem: „In jaz naj delam na Mlačanovem?“

„Da, prav tako sva mislila! Človek, ki je za kmečka dela rojen, se bo lahko ločil od goljufije, ker je vendar toliko dohtarjev na svetu, da jih kar preostaja.“

Vraga, ta dva sta mi dobro kurila v moji odvetniški pečici! Zamislil sem se.

Vam, častite dame, sem pozabil povedati, da je pretep na Gori prišel pred sodišče v Loki. Posavčevi so me tožili, da sem jih osebno poškodoval in da sem jim v hudobnem namenu pokvaril kamižolice in kastorce. Gospod Levičnik na loškem gradu me je brez milosti obsodil na petdeset goldinarjev globe, zaradi kamižolic pa na trideset goldinarjev plačila. Dosti me je stal ponižni pretep na Gori; povrhu sem moral pri razglasitvi sodbe vzeti na račun še zadovoljne obraze Posavčevih fantov! Tem trem falotom so se od rajskega veselja kar do ušes odpirala široka usta.

Gospod Levičnik s sodbo samo še ni bil zadovoljen; odstopil je spise zbornici v daljše postopanje. In ravno takrat, ko sem razpravljal z Danijelom in Mlačanom, mi je dostavila zbornica poziv, da naj v osmih dneh razložim, kako se v mojih očeh kmečki pretep na Gori strinja z mojimi stanovskimi dolžnostmi. Že sem jih gledal svoje kolege, zbrane v resnem sodišču, ko me peko in kuhajo in mi predvsem z največjo ogorčenostjo prihajajo, kako sem mogel kot od-

vetnik, kot zagovornik kazenskega prava udeležiti se pretepa, ki se da brez težave potisniti pod več paragrafov kazenskega zakona.

Prečitavši zbornični dopis in pomislivši na svoje tako zvane kolege v resnem sodišču, se mi že ni preveč čudno videlo kupiti Mlačanovo na Jelovem brdu!

„Ti praviš,“ sem se obrnil proti Danijelu, „da grunt lahko preživi dva človeka in jerbas otrok z njim; jaz pa vendar nimam otrok!“

„Če jih nimaš, jih boš pa imel!“ je zatulil hlapec.

„Sam Bog ve, s kom!“

Danijela je zopet davilo: „Kaj? S kom? Šmentaj, jo boš vendar vzel! Govoril sem Mlačanu: ‚Ta bo rad kupil tvoje, ker se bo ženil in ker takega dekleta vendar v mesto vlačil ne bo.‘ Ni tako? Sedaj mi odgovori! Na poklonu si jo pol ure objemal, da je Meta potem domov hodila, da ni vedela kako. Sedaj pa vpraša, kje naj otroke dobi! Na to odgovori!“

Malo zardel sem, ko se je tako odkrilo, o čemer sem menil, da je tajno vsemu svetu. Takoj pa me je prešinila velika sreča ob misli, da je to rešitev, edino mogoča rešitev, in sramoval sem se, da že takoj od pričetka nisem mislil nanjo. Čemu naj bi deklico v mesto jemal? Sam se preselim na Jelovo brdo, se oženim pa obdelujem zemljo, svojo lastno zemljo, in rodim otroke, svoje lastne otroke! Sladka zavest mi je polnila dušo, in umažani ta Danijel se mi je videl sel, poslan od Boga, da me je privodil na pravo pot, ki je že ležala pred

mano, ki je pa v svoji zaslepljenosti opaziti nisem mogel.

Čakal sem, da mi zgine kri z obraza. V zamišljenosti sem gledal proti stropu svoje pisarne. Končno spregovorim:

„Če že ni drugače, bi pa kupil! Koliko pa hoče Mlačan? To se pravi, za vse, kakor stoji in leži.“

Odgovoril je Danijel: „Mlačan, kar molči! Dober človek si, za govorico pa nisi! Danes si tudi v stiskah, ker sediš na gosposkem stolu, kjer še nikoli sedel nisi. Bojiš se dohtarja, ker misliš, da je bogve kako visok človek. Pa ni. Dober človek je in pošten je, ta te za vinar ne bo ogoljufal.“

Ko je tako izpel litanije o moji slavi, mi je bil položaj precej jasen; v vsakem oziru sta bila dogovorjena, in tudi kupnino, pod katero bi se ne imelo iti, sta bila že ugotovila. Da se bo zahtevala veliko višja kupnina in da se bo pri tem razveljavel najsrdečiji boj, je bilo pričakovati. Oba moža sta se bila brez dvojbe dogovorila, da bosta, kar iz mene čezprimerne kupnine iztisneta, pošteno med seboj delila.

„Torej koliko?“ ponovim svoje vprašanje.

„Da ne bo krivice ne na levo ne na desno,“ se je odrezal Danijel, „dal boš ravno okroglih deset tisoč. Procente in špeže imaš tudi ti. Kar v roko sezita!“

Ugovarjal sem: „Naprave se mi zde bolj slabe in deset tisoč je dosti preveč.“

Danijel je kot besen skočil pokonci: „Pri Mlačanu so slabe na-

prave? Ta pa ni slaba! Gorenja hiša je malana, pa ne samo hiša, tudi kamra je malana! Ti ljubi Odrešenik, naprave naj so slabe!“ Pričel se je smejati.

„Deset je preveč!“

„In živina?“ je rjovel Danijel. „Te pa ne vidiš! Drobnice tudi ne! Da ne pozabim, dve jareti ni sta v prodaji. To se zakolje in posuši! Na ti jareti misli, da ne boš pozneje vpil, da sva te opeharila! No, pa, saj tako nič ne bo. Mlačan, vzemi klobuk, pa pojdiva! Dokler živim, ne boš svojega proč metal!“ In res je pograbil Mlačana za roko ter ga vlekkel za največjo silo proti vratom.

„Spregovorita zadnjo besedo!“

Mlačan je že hotel odgovoriti, ker se je bal, da bi se razdrla dobra kupčija. Danijel pa ga je prehitel:

„Za pet Kristusovih ran, molči, Mlačan! Saj se vendar ne daš zaklati, kot se zakolje mrkač v mesnici! Zadnja beseda! Najina prva beseda je tudi zadnja, ker nisva otroka! Devet tavžent že Kalar ponuja. Ali ni res, Mlačan?“

In najsi je Danijel lagal, je Mlačan vendar diplomatično odgovoril: „Bo že res!“

Zdihoval sem: „Veliko je devet tisoč!“

Danijel je divjal gor in dol: „Saj ne prodajava kake beračije! Samo na Lotračnik poglej: če spomladi vode na njega napelješ, pa imaš sena, da se od njega gnoj dela! Ta travnik sam je tri tisoč vreden. Če ni res, pa naj se kuham do sodnega dne v vica!“

„Torej zadnjo besedo, Danijel!“

Klical je vse svetnike na pomoč in za pričo, da Mlačan drugače v Ameriko ne more in da mu prav nič ne ostane, če potegne samo devet tisoč. Rotil me je, da naj se mi vendar žena in otroci smilijo, če že nimam nič človeškega v sebi. Ko se mu je dozdevalo, da njegovo rotenje ne napravlja posebnega vtisa name, je zakričal:

„Pa naj bo devet tisoč in petsto! Mlačan, vem, da boš jezen, pa kar tiho! To je zadnja beseda in sam hudič iz pekla bi me ne mogel pregovoriti, da bi odnehal od nje! Devet tavitent in petsto — pa Bog daj srečo!“

Ko sem vendarle še premišljeval, je pograbil Danijela paroksizem:

„Premišljaš? Oj, ti krvavi peklenšček, ti še vedno premišljaš! Če hočeš sam sebi dobro, udari z obema rokama, saj vendar nisi obseden! Poglej vendar, koliko je oprave pri hiši! Ne da bi se bahal, prisežem pri živem Bogu lahko, da je samih butarnikov več kot trideset pri hiši. Tako, zdaj pa še naprej premišluj! Mlačan, molči!“

Butarnikov! Napenjal sem možgane, kaj so pravzaprav ti butarniki.

„Več kot trideset butarnikov!“ se je drl še vedno Danijel. Končno sem le izvohljajal, kaj so butarniki.

Kadar se praprot spravlja, zlože jo v veliko butaro, katero s tanko vrstico obvežejo. Na obeh koncih te vrvi so lesene kljuke, ki držijo zavezo, kadar je butara obvezana z butarnikom. Take butare se po-

tem vale v dolino, kjer se nalože na vozove.

„Če je pa trideset butarnikov,“ sem končal razpravo, „pa naj bo! Devet tisoč in petsto!“

„Ta je pametna!“ je kričal Danijel. „Sem že mislil, da ne poznaš več pametne besede! Domačija in špeže, vse je tvoje! Devet tisoč in petsto — pa Bog daj srečo!“

Privlekel je Mlačana k meni. Skoraj pet minut je tolkel z Mlačanovo roko ob mojo, potem s svojo lastno ob mojo, in sicer zaradi posojila. Zmenili smo se, da se snidemo dan po Vernih dušah v Loki, da bomo delali pismo pri notarju, in dostavilo se je, da morata o kupčiji molčati medtem, če ne, imam pravico, da se skesam. Odštel sem takoj are petsto goldinarjev, od katerih je Danijel odvezel dvesto goldinarjev kot njemu dano posojilo.

Čez nekaj časa, ko sta že bila odšla, je pomolil Danijel zopet svojo glavo v sobo:

„Za petsto si naju udaril, naj bo! Ali pozabiti ne smeš, da so izvzeta tri jareta, da jih bomo jedli na poti v Ameriko!“

„Dve jareti sta izvzeti, vsaj tako se je govorilo!“

„Tri!“ je tulil Danijel. „Ne bo di gluh! Nikoli nisem drugače govoril! No, pa mi daj prisego!“

Tako me je opeharil za eno jare, ker nisem hotel sitnosti delati, ko smo v Loki pismo delali.

Ko je bilo vse v redu napravljenno in podpisano, sta jo onadva udarila v Kranj po potne liste, jaz pa sem jo krenil na Jelovo brdo.

med nami v Argentini

Občni zbor Zavetišča dr. Gregorija Rožmana

V nedeljo 10. junija je bil občni zbor Zavetišča škofa dr. Gregorija Rožmana v San Justu. Zavetišče ima poleg kuhinje, dnevne sobe in obednice 26 stanovanjskih sob, popolnoma opremljenih. V njem je zaenkrat 13 ostarelih. Po poročilih odbornikov so bile volitve odbora za novo poslovno leto. Izvoljeni so bili: Peter Čarman - predsednik, Janez Jenko - podpredsednik, Jože Žerovnik - tajnik, Franc Oblak - namestnik tajnika, Vencelj Dolenc - blagajnik, Lovro Tomaževič - namestnik blagajnika, odborniki: Matevž Potočnik, Emil Cof, Anton Tomaževič, Božo Šušteršič; v širšem odboru so: Tina Oblak, Jože Guštin, Anton Matičič, Ivan Korošec, Ivanka Puhek, Marija Podlogar, Ivan Šiler in Vera Šurman.

Občni zbor Slovenskega planinskega društva

23. junija je bil v Bariločah 33. redni letni občni zbor Planinskega

društva. V preteklem letu so sodelovali pri bariloškem zimskem „snežnem prazniku“, organizirali tombo in miklavževanje, smučarske tekme in izlet k jezeru Mascardi za narodni praznik 29. oktobra poleg nekaterih planinskih in gorskih izletov in plezanj.

Za novo poslovno dobo je odbor takole sestavljen: predsednik Dinko Bertonec, podpredsednik Ciril Markež, tajnica Milena Razinger, namestnik Janez Rode, blagajnik Gregor Arko, namestnik Marko Jerman, odborniki Matjaž Jerman, Nejko Razinger, Marjan Grohar, Boris Kambič in Zalka Arnšek.

Občni zbor SD v Carapachayu

9. julija je bil 24. redni občni zbor Slovenskega doma. Po poročilih odbornikov je bil na volitvah izvoljen naslednji odbor: Tine Kovačič — predsednik, Joža Markež in Franci Korošec — podpredsednika, Ani Klemen — tajnica, Janez Amon — blagajnik, Janez Žnidar — kulturni referent, Janez Gričar in Franc Senovršnik — namestnika, Franci Žni-

dar — mladinski referent, odborniki: Ivan Sušnik, Jože Korošec st. in Francj Stanič, namestniki: Jani Pleško, Frido Klemen in Ivan Koren, ženski odsek: Helena Gričar, Marija Slabe in Jelka Stanič, voditeljica šole — Mara Pleško, nadzorni odbor: Edi Škulj, dr. Vlado Pezdirc, Alojzij Sedej in Viktor Jenko.

Občni zbor DS v Mendози

24. junija je bil v Mendози 35. občni zbor Društva Slovencev. Društvo ima 116 članov. Po poročilih odbornikov je bil na volitvah izvoljen odbor za naslednje delovno leto: arh. Božidar Bajuk ml. — predsednik, podpredsednika — Stane Grebenc in inž. Jože šmon, tajnik — inž. agr. Janez Grintal, podtajnik — Jaka

Bajda, blagajnica — Matilda Petrena, knjigovodja — inž. Jože Germ, poverjenik za gradbeni sklad — Lado šmon, gospodar — Jaka Mlinar, njegov pomočnik — Martin Bajda; odborniki: Janez štirn, Lovro Jerovšek, Peter Slovša; stalni član — dušni pastir Jože Horn; nadzorni odbor: prof. Božidar Bajuk in Marko Milač; voditeljica šolskega tečaja — Lenčka Božnar; kulturni referent — inž. agr. Marko Bajuk, zborovodja — prof. B. Bajuk; šolski odbor: Jaka Bajda, Božena Hirschegger; planinski odsek — Miha Bajda, odrski odsek: Miha Bajda, inž. Jože šmon, Peter Bajda ml.; gradbeni odsek — Maks Ovčjak, Danijel Žumer, arh. Božidar Bajuk ml.; knjižničarka — Darinka Žumer.

Novice

IZ SLOVENIJE

Simpozij o benediktincih, kartuzijanih in cistercijanih

Od 23. do 25. maja je Institut za zgodovino Cerkve na Teološki fakulteti v Ljubljani skupaj z vodstvom pleterske kartuzije ter cistercijanske opatije v Stični priredil znanstveni simpozij, na katerem so znanstveniki, zgodovinarji in teologi razmišljali o pomenu benediktincev, kar-

tuzijanov in cistercijanov za Cerkev in narodovo samobitnost na Slovenskem. Prvi dan je simpozij potekal v Stični za njeno 850-letnico, drugi dan v Pleterjah za 900-letnico kartuzijanskega reda in tretji dan v Kostanjevici na Krki ob njeni 750-letnici. V 3 dneh se je zvrstilo 19 predavanj o pomenu meništva za slovensko vernost in kulturo in o duhovno bogati dejavnosti samostanov

benediktinskega reda v Žičah, Bistri, Jurkloštru, Kostanjevici, Stični in Pleterjah.

Simpozij je vodil predsednik Instituta prof. dr. France Dolinar, sodelovali pa so med drugimi stiški opat prof. dr. p. Anton Nadrah, kartuzianski prior p. Janez Drole, dr. France Perko, dr. Metod Benedik, zgodovinar dr. Bogo Grafenauer, kanonik Viljem Pangerl, prof. Jože Gregorič, dr. Marijan Zadnikar, dr. Ivan Komelj, Jože Mlinarič, Miloš Rybar, Ivan Zelko, inž. Špelka Valentinčič Jurkovič, delno pa sta se ga udeležila tudi nadškof šuštar in škof Kramberger.

Na slovenskih tleh so samostani nastali sorazmerno pozno, šele v 12. stoletju so začele nastajati trajne samostanske ustanove v Sloveniji: Stična (1136), Vetrinj (1142), Žice pri Konjicah (1164), Jurklošter (1164-74), cisterca v Kostanjevici (1234), kartuzija v Bistri (1260) in v Pleterjah (1403). Na ozemlju, ki je ostalo slovensko do srede 19. stoletja, je bilo v 13. stoletju 32 samostanov 12 redov, v 15. stoletju pa 42 samostanov. Kmalu zatem je 16 samostanov propadlo ali spremenilo svoje naloge. V naše dni sta se ohranila le kartuzija Pleterje in cisterca Stična. V Pleterjah je bilo 1913 77 menihov, danes le 20. Od vseh kartuzijanskih samostanov iz bivše avstroogrske monarhije je samo pleterška kartuzija doživela obnovitev redovnega življenja; v Sloveniji je to edini izrazito kontemplativni moški red, vsi drugi redovi opravljajo tudi dušno pastirstvo.

V stiškem samostanu je nekaj

manj menihov. Danes skuša ta samostan apostolsko delovati s svojim duhovnim središčem, predvsem s prirejanjem duhovnih vaj. Načrtuje pa tudi dve sakralni zbirki: ena bo prikazala zgodovino stiških belih menihov, druga pa zgodovinski razvoj vernosti in krščanske kulture na Slovenskem.

250-letnica šentpetske cerkve v Ljubljani

V nedeljo 20. maja so šentpetski farani slovesno obhajali 250-letnico sedanje župnijske cerkve, ki je bila zgrajena oziroma povečana v letih 1728-1833. Kar 53 je župnij, ki so se v preteklih stoletjih odcepile od te prefare. Cerkev hrani umetnine Valentina Mencingerja in Franca Jelovška. Župnijsko občestvo se je na praznik pripravljalo z duhovnim poglobljanjem, kaj pomeni župnija in župnijsko občestvo za današnji čas, kako živeti vero, doživljati zavest pripadnosti Bogu in Cerkvi po župnijskem občestvu, kaj sami prejemamo in kaj sami dajemo drugim v župniji, kako živeti odrešeno v novih razmerah.

Novomašniki v Sloveniji v l. 1984

Iz koprške škofije:

Rado Čuk (r. 1958), župnija Hrenovice; Stanko Fajdiga (1958), Gocče; Evgen Gantar (1957), Zavratac; Lojze Kržišnik (1957), Zavratac.

Iz ljubljanske nadškofije:

Janez Celar (1957), Naklo; Stan-ko Kerin (1958), Krško; Slavko Ki-

movec (1957), Vodice; Janez Krmelj (1955), Polhov Gradec; Franc Mervar (1957), Stopiče; Ciril Plešec (1958), Preska; Matej Zevnik (1958), Cerklje na Gorenjskem.

Iz mariborske škofije:

Jože Jug (19557), Cankova; Leopold Korat (1951), Prevalje; Alojz Kozar (1958), Gornji Petrovci; Ludvik Počivavšek (1958), Podčetrtek.

Iz redovnih skupnosti:

— frančiškana: Franc-Vid Lisjak (1956), Črniče; Rafael Slejko (1956), Nova Gorica-Kapela;

— minorit: Jože Petek (1957), Dornava;

— salezijanca: Drago Gačnik (1956), Videm - Dobropolje; Rafko Pinosa (1955), Videm - Dobropolje;

— lazarista: Jože Adamič (1957) in Branko Jan (1959), oba iz Slovenske vasi, Argentina.

Posvečenja so bila 29. junija v Novi Gorici, Ljubljani in Mariboru.

Umrlí duhovniki

Alojz Zdolšek

19. marca je v ZDA umrl Alojz Zdolšek. Rodil se je 1895 v župniji Ponikva, bil 1922 v Mariboru posvečen, kaplanoval v Žalcu, pri Sv. Luciji v Halozah, v Sevnici ob Dravi, in pri Sv. Juriju ob Taboru, 1930 pa vodil župnijo v Sromljah, od 1932 pa v Šmartnem na Pohorju. Vojna leta je preživel v Ljubljani, 1945 pa se je umaknil iz Slovenije in se kasneje naselil v ZDA, kjer je služboval v Wahpetonu, Dakota.

Peter Pribožič

24. aprila je umrl Peter Pribožič,

nadžupnik v Hočah. Rodil se je 1899 v župniji Brestanica, bil 1926 v Mariboru posvečen in po kaplanskih letih bil od 1948 nadžupnik v Hočah 36 let. Kot dekan Dravskega polja je užival izredno zaupanje med duhovniki dekanije. 1964 je prejel za zvesto služenje Cerkvi papeško odlikovanje: monsinjorat.

Janez Krivec

24. aprila je umrl Janez Krivec, resignirani župnik in dušni pastir v soseski Hrastje v župniji šenčur. Rojen je bil v Zgornjih Jaršah (Mengeš) 1930, kot bogoslovec je bil med služenjem vojaškega roka obsojen na 18 mesecev zapora in bil 1958 posvečen v Ljubljani. Kaplan je bil v Starem trgu pri Ložu in v Trebnjem, od 1963 bil 3 leta župnik v Žužemberku in od 1966 6 let v Prečni. Po 2 letih zdravljenja se je naselil v Hrastju, ki ga je oskrboval. Zelo veliko je moral pretrpeti, da je prišel do mašniškega posvečenja.

Franc Bizjak

25. aprila so v vasi Batuje pokopali župnika Franca Bizjaka. Rodil se je v župniji Idrija 1911, bil 1937 v Gorici posvečen. V Gorenji Trebuši je služil 14 let, nato 19 let župnikoval v Grgarju pod Sveto goro, kjer je obnovil porušeno župnijsko cerkev in župnišče, zadnjih 14 let pa je deloval v Batujah. Že pred leti ga je napadla zahrbtna bolezen, hudo pa je trpel zlasti zadnje mesece.

Dr. Janez Polanc

Na kliniki v avstrijskem Gradcu je umrl zaradi raka v možganih 15.

junija dr. Janez Polanc, duhovnik celovške škofije, ki se je rodil 1921 v Gorjušah, župnija Koprivnik v Bohinju. Po srednji šoli v škofovih zavodih v šent Vidu nad Ljubljano je po okupaciji šole od strani Nemcev odšel domov na Gorjuše. Ker ni mogel več v Ljubljano, je odšel v celovško semenišče in bil 1947 posvečen. Kaplanoval je v železni Kapli, in v Dobrli vasi. Od 1953 je v Celovcu opravljal razne službe kot tajnik in poslovodja v Dušnopastirskem uradu, kot profesor verouka na slovenski gimnaziji, kot urednik Nedelje in Otroka božjega, kot odbornik in sodelavec pri Mohorjevi, kot dušni pastir za slovenske vernike v Celovcu in kot rektor kapele šolskih sester. Napisal je več veroučnih učbenikov.

Obiski slovenskih škofov med zdomci in izseljenci

Nadškof Alojzij Šuštar je bil v dneh od 4. do 9. maja na obisku zdomcev na švedskem. Imel je z njimi več srečanj v Malmöju, Göteborgu, Västerasu in Stockholmu.

Mariborski pomožni škof Jože Smej je bil med rojaki v ZDA od 13. do 31. maja.

Ljubljanski pomožni škof Jožef Kvas pa je birmal ob prazniku Gospodovega vnebohoda slovenske otroke v Severni Franciji in v Parizu.

Leto poklicev

Cerkev v Sloveniji bo od 8. septembra 1984 do 30. junija 1985 obhajala leto poklicev. Namen tega pastoralnega leta je, da poglobi zavest

poklicanosti v osebnem, družinskem, krščanskem in družbenem življenju in posebno, da poživi zanimanje za duhovniške in redovniške poklice.

Posebna komisija že dalj časa pripravlja in načrtuje različne cerkvene prireditve, srečanja, tečaje, knjige in druge pripomočke in sredstva, da bi z letom poklicev dosegli čim več vernikov, posebno mladih, in čim bolj razgibali versko življenje med našim ljudstvom. Ta komisija je škofom predložila geslo poklicev „Ljudje te potrebujejo, Jezus te kliče“. Škofje o to geslo odobrili.

Ker se zavedamo, da so duhovniški in redovniški poklici najprej božji dar, bo leto poklicev predvsem leto molitve in povezanosti z Bogom v zakramentih in krščanskem življenju. Hkrati hoče leto poklicev prikazati potrebe in možnosti našega sodelovanja in naše osebne ter skupne odgovornosti za nove poklice. Naše leto poklicev se bo na poseben način vključilo v svetovno leto mladine 1985.

Že danes vabimo duhovnike, redovnike in redovnice, družine in posebno še mlade in otroke kakor tudi odrasle, invalide in bolne, da z molitvijo in žrtvami, s poglobljenim krščanskim življenjem in s pričevanjem medsebojne ljubezni in dobrote prosijo za poseben božji blagoslov v letu poklicev. Naša prošnja velja tudi slovenskim rojakom v zamejstvu in drugod po svetu, ki jih prav tako vabimo, da se nam pridružijo v obhajanju leta poklicev.

Slovesni začetek leta poklicev bo na praznik Marijinega rojstva, 8.

Uvoženo iz Slovenije:

Samo pod kožo smo vsi rdeči.

Socializem obrača — birokrat obrne.

Kakšen luksuz si ljudje pri nas že izmišljajo. Hočejo, da pečemo črn kruh.

Če veliki kihne, se mali lahko obrišo pod nosom.

Zakaj pri nas tako zelo primanjkuje mesa? Zato, ker gremo tako hitro v komunizem, da nas živina ne more dohajati.

Če človek pol sveta obteče, najdražji kruh pri nas se peče.

septembra 1984, v vseh tres slovenskih škofijah.

Koper, Ljubljana, Maribor — na binkoštni praznik, 10. junija 1984.
Slovenski škofje

88. shod nemških katoličanov

Od 4. do 8. julija je bil v Münchnu 88. shod nemških katoličanov. Geslo shoda je bilo „Zaupajmo v življenje, ker ga Bog živi z nami!“ Sklep je bil na münchenskem olimpijskem stadionu z nad 100 tisoč udeleženci. Vseh prireditev shoda je bilo okrog tisoč, povprečno jih je vsak dan obiskalo okrog 120 do 140 ljudi, večina mladih.

Velike ribe ne smrde pri glavi, ker uporabljajo najdražje parfume.

Žal pregovor „Kdor visoko leta, nizko pade“ ne velja za tiste, ki visoko sede.

Dali smo vse od sebe, da bi nagrabili k sebi.

Če vzame oblast v zakup pravico, je narod tepen. Če vzame v zakup še resnico, je narod mrtev.

Živimo v brezrazredni družbi: mnogo je med nami takih, ki jim manjka kar več razredov.

Dajte danes, da vam jutri ne bodo vzeli.

Tako vneto smo mahali z baklo napredka, da nam je ugasnila.

Tudi oni prispevajo k stabilizaciji: zategujejo nam pasove.

Naš sindikat je začel akcijo za zaščito delavskih pravic: med malico smemo sneti zaščitne čelade.

Jedli so svinjske, telečje in goveje jezike, le pri slovenskem so nalleteli na kost.

Ali bodo breme stabilizacije nosili tudi tisti, ki so breme stabilizacije?

Zanima me, koliko bencinskih bonov pripada delovnemu človeku za helikopter.

KJE JE KAJ

LETO 51

SEPTEMBER 1984

UVODNIK	Zvestoba svojemu narodu	513
ZLATA MAŠA	Kronika zlate maše msgr. Oreharja (J. Š.) .	514
ŠKOF ROŽMAN	Misli iz čestitk zlatomašniku	521
	Škof Rožman in njegovi duhovniki (Po Kola- ričevi knjigi)	526
JANEZ PAVEL II.	Papež Janez Pavel II. v švici	549
VERSKI ČLANKI	Pridi k nam tvoje kraljestvo! (Alojzij Šu- štar, nadškof)	530
	Točka Omega (Alojz Rebula)	532
	Skrivnost stvarjenja, Človekova veličina in beda (Tajništvo za nekristjane pri apost. sedežu)	535
NAŠA VPRAŠANJA	Domovina (Vladimir Truhlar)	528
	Listina o pravicah družine in izseljenci (Av- gust Horvat)	537
	Nova knjiga: Stane Kos, Stalimistična revo- lucija na Slovenskem 1941-1945. I.	546
	Kmečki upori na Slovenskem (Po Inzkovi Zgodovini Slovencev)	555
	Med nami v Argentini	570
CERKEV V SLOVENIJI	Kaj je vera? (Anton Stres)	539
	Kako naj se Cerkev vede do družbenih ure- ditvev? (Stres)	541
	Znanost in vera: napetost — nasprotje — sožitje? (Franc Perko)	544
	Ali je možen dialog med vernimi in neverni- mi? (Perko)	546
	Novice iz Slovenije	571
ZA MLADINO	Mira, babica in električni štedilnik (Živko Kustić)	557
V DRUŽINI	Če ni otrok (Vital Vider)	559
	V družini naj vlada ljubezen (Božidar Bajuk)	561
LEPOSLOVJE	Drugi venec (France Balantič)	552
	Cvetje v jeseni (Ivan Tavčar)	564

AÑO 51

SEPTIEMBRE 1984

Moral fundada en la verdad

Estamos inclinados a la verdad por la naturaleza racional, y nuestra voluntad libre busca la verdad como la norma propia de su obrar. La conducta ética se funda así en la verdad.

En este mundo sensible sólo el hombre es capaz de conocer la verdad. A semejanza de Dios, existe y sabe que existe, se ve a sí mismo y de esta manera habita en la luz de su propia conciencia.

Es el único que puede pensar y expresar su pensamiento para comunicarlo a otros, y así, construir una comunidad sobre la base de la racionalidad de la palabra y el diálogo, no de la irracionalidad de la violencia y de las pasiones. Es el único que puede caminar libremente en la luz y manifestarse públicamente; el único que, también libremente, puede ocultarse para que sus obras malas y sus intenciones vergonzosas no sean vistas.

(Conferencia Episcopal Argentina)

Malo za šalo, malo zares...

„Naš šef je nemogoč. Zahteva, da delamo za tri. Še dobro, da nas je šest.“

— — —

Mož za volanom ženi: „Ali bi lahko, prosim, za hipec utihnila, da bom slišal, če motor še dela.“

— — —

Zdravnik pacientu: „In z vašim apetitom?“

„Slabo. Niti tisto mi več ne diši, kar ste mi prepovedali jesti.“

— — —

Mož in žena se pogovarjata o tem, kako bosta preživela starost. Žena vzdihne in milo pravi: „Veš kaj, ko bo eden od naju umrl, se bom jaz preselila kar na deželo in živela tam.“

— — —

Glasbeni pouk: „Kaj je andante?“
„Dantejev prednik.“

Čas in večnost. Neka gospa je vprašala Einsteina, kakšna je razlika med časom in večnostjo.

Odgovoril ji je: „Gospa, če bi imel čas, bi vam to razložil, a minila bi cela večnost, preden bi vi to razumeli.“

— — —

„Veš, možek, kako zelo si se spremenil, odkar sva poročena. Prej si mi vedno prinesel kako darilo, zdaj pa nič več.“

„Draga ženka, ali si kdaj videla, da bi ribič dal vabo ribi, ki jo je že ujel?“

— — —

Edina bolezen. „Vaša bolezen mi ni prav nič všeč,“ pravi zdravnik in zmaje z glavo.

„Žal mi je, gospod doktor, a druge nimam.“

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKI VERSKI MESEČNIK

Izdaja ga konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik: msgr. Anton Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual No. 223.231. — Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA. Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Ivan Marn, 131 A Treeview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzutta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina za leto 1984 ša 1.800.-. DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Antonio Orehar, Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa eslovena. Editor y director: mons. Antonio Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. — Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 223.231. — Talleres Gráficos "Vilko" S.R.L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

